

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, október 14.

Aradi gyárak — aradi kezekben.

Az aradi tőkésék alig néhány héttel ezelőtt eszméltek rá arra a helyes tudatra, hogy az aradi pénzügyi papirokba való tőkebefektetés a legjövődélmezőbb üzleti vállalkozások közé tartozik és a helybeli pénzügyi papirjai nálunk máris csaknem olyan keresett cikké váltak, mint Budapesten a fővárosi nagy bankok részvényei. Ez egészen természetes is most, a soha nem remélt arányokban mutatkozó pénzbőség közepette. A ki ma Aradon nélkülözhető kapitálissal rendelkezik — és ilyenek igen sokan vannak — azok nemcsak kötelességérzetből, hanem reális alapon nyugvó számításból is az aradi értékek felé fordulnak vásárlási szándékkal.

Az aradi tőkésék azonban eddig kénytelenek voltak beérni a pénzügyi papirjai iránt való érdeklődéssel, habár soha nem tévedő jó szimatjuk az aradi ipartelepek részvényei felé is vonzotta őket. Aradon azonban a sok fényesen prosperáló iparvállalat részvényei — mint mondani szokták — erős kezekben vannak és nem kerülnek bele piacunk egyre jobban élénkülő forgatagába. Ilyen ipartelepek: a Marta automobil-gyár, a Hungária textil-gyár, Szalmaanyag-gyár, részben az Arad csanádi egyesült vasutak, továbbá a Weitzer waggongyár, amelynek papirjait az utóbbi években csaknem teljesen felszívta a bécsi közgazdasági élet. Az aradi villany-gyárat is ama vállalatok közé kell sorolni, amelynek kuponjai eddig kevés aradi országnak juttattak osztalékot, mert nálunk nem voltak forgalomban a részvényei. Pedig az aradi tőke a legnagyobb érdeklődéssel kíséri az itteni gyári vállalatok fejlődését, terjeszkedését és hatalmas lendületének gyümölcseim szívesen osztózkodóknak. A nálunk különösen ez őszön felduzzadt arany-folyamokat óromest engednék bele az ipartelepek véredényeibe és szeretettel osztanák meg e vállalatok minden gondját, szintugy készséggel részesülnének a közreműködésük segítségével elért anyagi eredményekből is. Az aradi pénzpiac felgyülemlett hatalmas tőke szeretne összeforralni az aradi iparvállalatokkal, mert senkise mondja azt, hogy a tőkéből teljesen hiányzik a lokalpatriotizmus. Az aradi kapitalisok tulajdonosai érzik azt az óriási felelősséget, amely Arad közgazdasági fejlődése körül rájuk vár és minden szellemi és anyagi értéküket sietve bocsátanák is a magasabb cél — Arad gazdasági felvirágoztatása — érdekében a hozzáértő kezek rendelkezésére.

E viszonyokat ismerve, kettőzött örömmel értesülünk jó forrásból, hogy e téren a

közel jövőben igen fontos új lépést tesz egyik, igen jelentős iparvállalatunk: az aradi villanygyár. E részvénytársaság vezetősége ugyanis elhatározta, hogy az aradi közönség részéről több ízben megnyilatkozott óhajnak engedve, a vállalat közel jövőre tervezett nagyobbarányú fejlesztésével kapcsolatban alaptőkéjének egy részét Aradon fogja elhelyezni és az aradi piacot is részlettel részvényeinek jelentős forgalmában. Mert bár az aradi villany-gyár, mint általában az ország összes hasonló vállalatai a nyers anyagok rendkívüli hiánya és a mostanig elképzelhetetlennek hitt drágaság miatt a háboruban nem is produkált a béke évekhez hasonló üzleti eredményt mégis a háboru befejeztével sürgősen hozzáfog tervének megvalósításához és elsősorban a hálózat gyors kibővítéséhez, amely nemcsak a külvárosokat juttatja villamos áramhoz, hanem ipari téren is kiszámíthatlan eredmények elérését fogja siettetni. E nagyszabású program keresztülvitelénél az aradi tőke is meg fogja találni azt az elhelyezkedést, amelynek segítségével a villanygyárat egészen Aradhoz kapcsolhatjuk. Annál is inkább, mert — mint halljuk — a villanygyár méltányos áron akarja az aradi érdeklődők rendelkezésére bocsátani papirjait egy részét és így alkalmat ad arra, hogy a helybeli tőke építő ereje egy aradi gyár nagygyá fejlesztésén állja ki a tűzpróbát.

Ezt az érdekes tervet kétségtelenül a legnagyobb érdeklődéssel és helyesléssel fogadja az egészséges közgazdasági érzékkel bíró aradi közönség. Helyeselni kell a villanygyár törekvését azért, mert csak ilyen és ehhez hasonló elhatározásokkal lehet a piacunkon a felgyülemlett pénzt az aradi gyár-ipar szolgálatába állítani és ilyen eszközökkel érhető el, hogy az aradi ipartelepek tényleg aradiakká is váljanak. A külföldi pénzek hozzánk való özönlését és itteni térhódítását nem lehet kifogásolni, azonban ha már elég lokális tőke áll rendelkezésre, akkor a nemzetgazdasági törvény azt parancsolja, hogy legelsősorban annak térhódítását segítsük elő. Csak ha már helyben nem tud kellő elhelyezést találni a lokális tőke, akkor gravitáljon távolabbi területekre. S ez a helyes, ez a racionális gyakorlat, mert csak így tudjuk valóban nagygyá fejleszteni azokat az ipartelepeket, amelyek a mi talajunkból nőnek ki. Az aradi villanygyár elhatározása azt a dicsérendő elvet valósítja meg, hogy az Aradon elültetett fa gyümölcsét Aradon élvezhessék.

Ujra feléledt

a flandriai csata.

Berlin, október 13. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A flandriai csata rövid megszakítás után újra feléledt. Ez alkalommal az angolok keskenyebb, körülbelül tíz kilométer széles arcvonalon indítottak támadásokat. A Langemark—Houthouster-erdő és Sonnebecke—Morstode között vezető utakon tüzérségi felkészültségük különösen erős volt. Többszörös eredménytelen roham után Pölkapelle vasútállomás és falva között sikerült az angol gyalogságnak a tölesérmezőn előrenyomulni. Csapataink egész napon át tartó elkeseredett harcokban a Pendsbék két oldalán visszavetették az ellenséget. Pölkapelleben és innen délre fekvő állásainkat délelőtt és friss erőkkel este újból eredménytelenül támadták meg. Az ellenség erős nyomást fejtett ki Paschandaelere. Az angoloknak előtérünk egy keskeny földcsávjával kellett itt is megelégedniük. A helység birtokunkban van. Sonnebecketől keletre összeomlottak az ellenség támadásai. Gheluveltől is meghiusult egy erős előretörés. Ellenség súlyos, véres áldozatokkal megfizetett területnyeresége a két betörési helyen egészben véve mintegy fél kilométert tesz ki. Különben mindenütt sikertelenül bocsátkozott harcba. Az éj folyamán a tüzérségi harc tovább tartott. Ma reggel a Lys és a Comines—ypeni csatorna között újra pergőtűzzé fokozódott. Beérkezett jelentések szerint eddig nem történtek új támadások.

A német trónörökös hadcsoportja:

Az Aisne-arcvonal néhány szakaszán tegnap is élénk volt a harci tevékenység. A Chemin des Dames keleti részén hatásos tüzelőkészítés után, türiingiai csapatok Vaudene-majortól északra, betörték a francia állásokba. Négy száz méter szélességben több árokvonalat ragadtak el az ellenségtől. Számos fogoly maradt kezünkön.

Keleti haretér:

Dünától a Dunáig nem volt nagyobb harci tevékenység.

Macedóniai harctér:

Eltekintve a Cserna-hajlásban folyt élénkebb tűzvérségi tevékenységtől és a bolgárok sikeres felderítő útközleteitől, a Doiran-tónál nincs különös esemény. **Ludendorff**, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ellopták**Mezőssy Béla titkos aktáit**

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Egy fővárosi estilap mai számában a következő hír jelent meg:

Elveszett aktatáska. Pénteken este tíz órakor elveszett a Baross-utcában egy aktatáska. A megtalálót kéri **Holzbach** Ferenc sófiór, hogy az aktákat akár a táská nélkül is, adja le a földmivelésügyi miniszterium portájának (Országház-tér 11.) Az illető ötven korona jutalmat kap.

Ennek a hírek érdekes a története.

Rendkívül különös és szokatlan eset központjába került tegnap este **Mezőssy Béla** földmivelésügyi miniszter. Nem kisebb dolgról van szó, mint arról, hogy Magyarország földmivelésügyi miniszterének aktatáskáját, melyben rendkívül fontos okmányok, sőt titkos iratok voltak, ismeretlen tettes ellopta. A vakmerő lopás tegnap este tíz óra tájban történt a Baross-utcában. Tegnap este kilenc óra tájban titkára kíséretében távozott el a minisztertanácsból **Mezőssy Béla** és fontos iratokat tartalmazó akta táskáját az automobil ülése alá tette, amit titkára is látott. A gépkocsit **Mezőssy** aztán elbocsátotta, de meghagyta a sófiórnek, hogy ma reggel kilenc órakor az aktatáskával együtt a földmivelésügyi miniszteriumban jelentkezék. A sófiór még jóval hamarabb, tegnap este jelentkezett a miniszternél, és remélve mondta el a kegyelmes urnak, hogy az automobilal defektus történt és javítás közben az aktatáskát valaki lelopta a kocsiról. A miniszter a kellemetlen hír vétele után azonnal **Sándor László** főkapitányhoz fordult, akinek elmondotta az esetet és a nyomozás sürgős megindítását kérte. A főkapitány még tegnap este a rendőrség legügyesebb detektívjeit bizta meg az aktatáska felkutatásával. A nyomozás eddigi eredményeiről **Sándor László** főkapitány, egy ujszíró előtt a következőket mondta:

— Az aktatáska eltűnéséről szóló hír megféleml a valóságnak. A legtehetségesebb detektívjeim kutatnak a táská után, de ezeknek eddig még nem sikerült azt megtalálni. Kihallgatták a kegyelmes ur sófiórját, aki ezuttal is az autót ért defektus meséjével védekezett. Kétségtelenül megállapították, hogy a sófiór, miután a kegyelmes ur elbocsátotta, a gépkocsival a Baross-utcába ment és itt egy kis korcsmába tért be, ahol vagy egy óra hosszat ült. Ez alatt itt a gépkocsit felügyelet nélkül hagyta és a lopás ezalatt történt. Hogy ki vette el a táskát, azt még nem tudni. De a vakmerő tolvajt kinyomonozzuk és elfogjuk.

A nyomozás eredményéről **Sándor László** ma délben tett jelentést a miniszternek.

„Fogadd be a tótot kiver a házadból“..

(Greccsák nem adja át helyét Vázsonyinak. — Egyenlenség a kormányban és pártjai közt.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A viszonyok ismerői már régóta tudják, hogy **Vázsonyi Vilmos** elkedvetlenedett és csak a legtávolabbi állók számára volt meglepetés, hogy **Vázsonyi** a választójogi miniszteriumból való távozása után már

az igazságügyminiszteriumba sem hajlandó többé visszatérni.

Vázsonyi Vilmos **Wekerle Sándor** miniszterelnök előtt sem titkolta el érzelmeit. Már a minisztertanács megtartása előtt felvetette magára nézve azt a kérdést, amit elsősorban **Greccsák Károly** igazságügyminiszter magatartása indokolt. **Greccsák** ugyanis egy idő óta olyan magatartást tanúsított, amelyet neincsak **Vázsonyi** tartott magára nézve sérelmesnek, hanem amit minisztertanácsai is és a politikusok is hibájául róttak fel **Greccsáknak**. **Greccsák** elfelejtette, hogy miniszterre történt kinevezése előtt megígérte, hogy akár **Esterházy**, akár **Vázsonyi** kívánja, nyomban visszalép az igazságügyminiszteriumtól és helyét átengedi **Vázsonyinak**, akiről tudta, hogy az **Esterházyval** létrehozott és **Wekerle**vel történt megállapodás szerint csak addig marad választójogi miniszter, amíg a választójogi törvény elkészül, ezután visszatér az igazságügyminiszterium élére. Kötelezettsége ellenére **Greccsák** úgy rendezkedett be az igazságügyminiszteriumban, mint aki végleges miniszter akar maradni. Csak később megvalósítható igazságügyi programot készített el, utódjának is prejudikáló kinevezéseket és áthelyezéseket eszközölt, sőt eltűrte és soha meg nem akadályozta, hogy abban a körben, ahol megfordult, **Vázsonyit** támadják. Legutóbb történt, hogy a bírák é ügyészek egyesületében némelyek megtámadták **Vázsonyit** a legutóbbi kinevezések miatt és ekkor **Breccsák** egy szóval sem kelt minisztertanácsának, elődjének és leendő utódjának védelmére, jölehet ő államtitkára volt **Vázsonyinak**, amikor ezek a kinevezések történtek és így politikailag és erkölcsileg még a felelősségben is osztoznia kellene. Már bemutatkozó programbeszédénél is feltűnt, hogy egy szóval sem említette meg elődjét, **Vázsonyit**, és azóta egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy **Vázsonyi** intenciói ellenére olyan intézkedéseket tegyen, amelyek **Vázsonyi Vilmos** későbbi akcióit zavariják. Csak természetes, hogy **Vázsonyit** ezek a körülmények elkedvetlenítették és hogy

nem óhajt **Greccsákkal** együtt a kormány tagja maradni.

A Kormány tagjai azonban egyetérteneik **Vázsonyival** és maguk is helytelenítik **Greccsák** eljárását. Ezek közé tartozik maga a miniszterelnök is. És minthogy a kormány tulnyomó többsége azon az állásponton van, hogy **Vázsonyi** kilépését a kormányból, nem szabad megengedni, mert az ő maradása nemcsak politikai szükség, hanem régebbi megállapodásokból folyó kötelezettség is, legközelebbi időre el kell készülnie, hogy ennek **Greccsák** igazságügyminiszter visszalépése lesz a következménye.

Ezzel a hírrel kapcsolatban egyik fővárosi estilap a következőket írja: A választójogi miniszter ellen elsősorban

a néppárti oldalról mutatkozik egyre jobban erősödő ellenszenv.

Nem a hivatalos néppárttól van szó, hanem a párt vidéki szervezeteiről, azokról az egyházi és társadalmi körökről, amelyek **Vázsonyi** miniszterségét is bizonyos szempontból tekintik. Ezek a körök most már nyíltan is kifejezett aggodalommal tekintik **Vázsonyi** igazságügyminiszteri ambícióit és azt hangoztatják, hogy **Vázsonyi** nemcsak a maga személyét állította a legfontosabb pontra, hanem utat tört olyan elemek politikai érvényesülésének is, amelyeknek a klerikálisok soha nem tudnának megbocsájtani — egyet. Ennek tulajdonítják **Hantos Elemer** és **Beck Lajos** hirtelen érvényesülését

is. A néppárt a maga módja szerint most sem átalja belekeverni a felekezeti kérdést a politika személyi harcaiba. A vezérek annak idején azzal nyugtatták meg a **Vázsonyi** minisztersége felett felháborodó híveket, hogy az ő minisztersége csak ideiglenes jellegű és most, amikor esetleg **Vázsonyi** ismét visszatér az igazságügyminiszterium élére, különösen a vidéken egyre jobban mérgesedik ellene a hangulat. A néppártnak emellett bizonyos tárgyi okai is vannak ellene. Mert a választójogi tervezetben kifogásolják az analfabéták teljes mellőzését, de főleg a kerületi beosztást, a mely Budapestet különös előnyben részesíti a vidék felett és különösen a néppárti vidékeket bánt el mostohán. De a radikálisok és a Károlyi-párt sem áll fejtétlenül **Vázsonyi** oldalán. Ez a két párt radikális választójogot sürget és **Vázsonyi** pedig nem azt hozza, és nem valószínű, hogy a Károlyi-párt beléjevetett reményeit.

Mindezeket a kérdéseket leginkább

az új pártalakítás ötlete kuszálja.

Ez tetőzi be a mai helyzet különös nehézségeit annyivalinkább, mert kétféle pártalakítás lehetősége áll előtérben. A miniszterelnök gondolata, amely arra irányul, hogyha a választójogi javaslat nem kap többséget, **Wekerle** új pártalakításra hívja fel a mai pártokat és a mennyiben ez a felhívás nem jár eredménnyel, a kormány élni fog a Ház felosztással és a választási küzdelembe egy egységes párt programjával megy bele, melynek tervezője és vezére **Wekerle Sándor** miniszterelnök lenne. Ezzel szemben áll a másik többségi párt alakulási gondolata, amely

Andrássy Gyula gróftól indul ki, kai egy egységes nagy hatvanhetes pártot tervez.

Ezt a pártalakítást **Serényi Béla** gróf is melegen karolta fel és ennek a pártnak **Andrássy Gyula** gróf lenne a vezére. **Andrássy** semmi esetre sem volna hajlandó, hogy a választójog elfogadása után a keletkező parlament helyzeiben a kormány örökös alkudozásokra legyen kárhóztatva a mostani többséggel vagy pedig minden kérdésben ad hoc többség összehozására pazarolja erejét. Ezért **Andrássy** mindenestre a Ház felosztásával és új pártalakítással akarja a többséget megteremteni. Ez az új pártalakítás azonban szemben állna **Károlyi**ékkal és az egész blokkpolitikával és ebbe az alakulásba nem mehetne bele **Vázsonyi Vilmos** sem. Nemcsak azért, mert a demokratá párt elvei feladásával nem ol vadhatna bele egy ilyen konzervatív irányú pártba, hanem azért is, mert **Vázsonyi** reméli, hogy az általa készített választójog alapján a legközelebbi választások után már egy husz-három főtényi párt élére állhat mint vezér és ezt a vezérséget nem áldozza fel **Andrássy** kedvéért. Ezt jól tudják az alkotmány pártban és ez az egyik magyarázata annak, hogy most a **Vázsonyi—Greccsák** ügyben

személyesen állást foglaltak **Greccsák** mellett

és az ő igazságügyminiszterségéhez, mint alkotmánypárti követelményekhez ragaszkodnak.

Wekerle Bécsben.

Bécsből jelentik: **Wekerle Sándor** miniszterelnök ma ideérkezett. Bécsi politikai körökben **Wekerle Sándor** bécsi utjának a sablonosnál nagyobb fontosságot tulajdonítanak. Általános az a vélemény, hogy a király színe előtt nemcsak folyó ügyek aktái kerülnek tárgyalásra, hanem sokkal fontosabb kérdések is, amelyek a jelenlegi kormányrendszerrel vannak összefüggésben. Jól ér-

tesült politikusok és magas rangú hivatalnokok, akiknek politikai kérdésekben is igen fontos a szavuk, kizártnak tartják, hogy Wekerle a mostani parlamenti elhelyezkedés keretében, parlamentjének jelenlegi konstellációja mellett üdvös munkát fejthetne ki. Wekerle ebben a pillanatban a király előtt áll, hogy a Ház munkaprogramjáról és egyéb folyó ügyekről jelentést tegyen, de beavatott körök tudják, hogy a duplán tapétázott ajtó mögött okvetlenül fontosabb kérdések is szóba fognak kerülni, amint ezt a helyzet logikája követeli. Tudják a beavatottak azt is, hogy nemcsak Bécsben, de Berlinben is részvéleményt szült, hogy a kiegyezés fontos kérdését a provizorium segédelmével félretolták.

Bécsből táviratozzák: A miniszterelnök délelőtt hosszabb magánkihallgatáson volt a királynál. Délután négy órakor visszaérkezett Bécsbe, ahol Czernin gróf külügyminiszterrel és több számottevő osztrák politikussal tárgyalt politikai kérdésekről. Wekerle most intézi el a kiegyezés és hankszabadalom ideiglenes meghosszabbításának ügyét. Mindkét kérdésben 1 éves provizorium jön létre az osztrák és magyar kormányok között.

Elkészült a választójogi törvény.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A választójogi minisztérium köréből közlik, hogy a választójogi törvényjavaslat, valamint a minisztertanács számára készült indoklás már készen van. Műhelyt a kormány tagjai befejezik a törvényjavaslat tanulmányozását, a javaslat a minisztertanács elé kerül. A kerületek számának és székhelyeinek újabb megállapításáról szóló törvényjavaslat még nem készült el, tehát az annak tartalmáról forgalomba hozott hírek alaptalanok.

Hajléktalanná vált többszörös háziúr.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A lakbérrendeleti bizottság ma délelőtt Uray József járásbíró elnöksége alatt érdekes ügyet tárgyalt. A panaszos Bayer György aradi építész volt, akivel az a különös eset történt, hogy háztulajdonos létező lakás nélkül maradt. Az építész pár hónappal ezelőtt eladta Kiss Ernő-utcában levő házáat, melyben az egyik lakást ő bírta. A vevő azzal a kikötéssel vette meg a házat, hogy Bayer a házzal együtt lakását is átadja az új háziurnak. Az üzletet ezután üzletkötőnek és Bayer most már lakás után nézett, amit azonban nem talált. A lakás-keresés közben az építész egy megfelelő házra akadt a Varsassy Lajos-utcában, amit pár hét előtt meg is vett. Most már saját házában keresett magának lakást. A lakásokat azonban mind bérbe adta a régi tulajdonos s hogy Bayer a ház egyik lakójának felmondott, arra hivatkozva, hogy a lakbérrendelet szerint nem mint háziurnak, ha lakása nincs, jogá van házának egyik lakására.

A lakó, akinek férje hadbavonult, nem fogadta el a felmondást. Így került az ügy a lakbérrendeleti bizottság mai ülése elé. Bayer kérte, hogy mondja ki a bizottság felmondásának jogosságát, hogy november 1-én saját házába költözhessen.

A bizottság megállapította, hogy a lakbérrendelet szerint a lakó csak akkor köteles elköltözni, ha a háztulajdonos megfelelő lakást tud részére és ha a költözködési költséget fedezi. Mivel azonban ezeknek a feltételeknek Bayer nem volt hajlandó eleget tenni, a lakbérrendeleti bizottság keresetével elutasította.

Telek-elértékfelenítő adó.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tisztelt szerkesztő ur! Az az árdrágítás, melyet a telekértékadó megállapító bizottság végzett s melyről ma találó cikket hozott az Aradi Közlöny, nagy felháborodást okozott a ház- és telektulajdonosok körében. Olyan munkát végzett ez a bizottság, mintha egy hadi milliárdos ajánlatot kért volna Aradtól a város összes telkeire s az ár megállapító bizottság, telérőlt háborus árakkal most gazdaggá akarna tenni az összes telektulajdonosokat.

Nagyon könnyű üzletet csinálna ma az, aki azokon az árakon el tudná adni a telkeket, amely árakat a telekérték-adó bizottság megállapított. Ezek az árak nagyon messze vannak a békeáraktól és meghaladják a mai háborus árakat is. Sokban hasonlít ez a telekérték-adó ahhoz a módszerhez, amelyet a pénzügyi kormány a vagyonadóval végez. Ma még csak fél százalék a telekérték-adó, jövőre 2-3 százalék, azután 5-6 százalék lesz. Végül a házak és telkek teljesen el fognak értektelenedni. Különben is a bizottságot csak az a cél vezette, hogy a telkeknek reális értékét megállapítsa, hanem főleg az, hogy a félszázalék kiadja azt a 850 ezer koronát, amelyet az adóval szerezni akar a város.

Ha a részletekbe megyünk, nevetséges dolgok tárulnak szemünk elé. Azonnal meglátjuk, hogy mi a valóság és mi a bizottság fantáziája. Például egyik övezetben a telkek értékét 150-200 koronában állapították meg, egyforma az árban állapították meg az Atzél Péter-utcai telkeket és a Rövid-utca telkeit. A József főherceg-ut, a Vörösmarthy- és Petőfi-utca, az Andrássy-tér egyrésze és a Kossuth Lajos-tér telkei 250-300 koronában vannak megállapítva, a Ferdinánd-, Vesselenyi- és Perényi-utca telkei pedig 260-300 koronában. Az utóbbi utcákban mindenütt kertek vannak. A bizottság szociális érzékű tagjai azt mondják, hogy hát építsenek házakat a kertek helyére. A háboru alatt egyrészt építeni nem is lehet, másrészt a kertes házaknak a frontja többnyire úgy is fel van építve, a kertek helyén így csak olesó udvari lakásokat lehetne építeni levegő és világosság nélkül. Az udvari lakások nem is lehetnének olesók, mert felépítésük ugyanannyiba kerül, mint az utcai lakásoké. Az ilyen építkezésnél a háztulajdonos soha meg nem találja a számitását.

Az egész telekérték-adó célja tévesztett s maga az adó igazságtalan és sürgősen revízióra szorul. A kiindulási pont az volt, hogy az új adó helyettesítse a pótdadót. És éppen itt van az igazságtalanság. Már az adóterv tárgyalása során kifejtette egy kiváló aradi szakember, hogy méltánytalan dolog Arad 8 ezer telektulajdonosával fizettetni meg azt a pótdadót, amit 60 ezer embernek elosztva kell viselnie. De még méltánytalanabbnak látjuk, ha tudjuk, hogy az így helyettesített pótdadóhoz nagyon sok magasfizetésű főhivatalnok és tőkepénzes nem járul hozzá abból az egyszerű okból, mert nincsen telke. Ha pótdadóba vetették volna ki a 350 ezer koronát, a kisemberekre kevesebb, a módosabbakra több pótdadó jutna és senki sem érezte volna meg. Ellenben így kipusztítják Aradon az adófizető polgárság gerincét: a ház- és telektulajdonosokat.

A háboru ugyanis olyan irányt vetett felszínre, hogy a ház közpróda. Az állam nem akar a tisztviselőknek magasabb lakáspénzt adni, tehát rendeletet adott ki, hogy nem szabad a házbért emelni. A hadbavonultak itthonmaradt hozzátartozóit nem képes kellőleg el-

látni az állam, tehát rendeletet adott ki, hogy a hadbavonultak hozzátartozóit kilakoltatni nem lehet. Ezek a feladatok, amelyeket az állam a háztulajdonosokra hárított, tulajdonképen az állam feladatai lennének. Ha meg hozzávesszük, hogy ma a legkisebb javítási munka a békeköltség 15-20-szorosa, nagyon könnyű belátni, hogy milyen helyzetben vannak ma a ház- és telektulajdonosok.

A bizottság tagjai találatkonyságukat más irányban hasznosíthatják volna, de nem azzal, hogy tönkretégyék az aradi közgazdasági élet régi városalkotó polgárait: a ház- és telektulajdonosokat.

Egy aradi háztulajdonos.

Élénkebb ágyutüz

az Isonzónál.

Budapest, október 13. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keltem és Albániában csapatainknál semmi ujság.

Olasz harter!

Az Isonzónál és a tiroli arcvonalon számos helyen élénkebb ágyutvékenységre került a sor. A Pellegri-no-völgytől délre, a Dolomitokban, lövészekkel megerősített rohamcsapatok foglyokat és hadiszereket szállítottak be az ellenséges állásokból. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Vilmos császár Szófiában.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin. A Vossische Zeitung szófiát jelentése szerint Radoszlavov, mikor néhány nappal ezelőtt egy küszöbön álló nevezetes eseményről beszélt, a német császár utazására célzott. Ha még nincs is itt az ideje, hogy bizonyos határozott tárgyalásokról számolhatnánk be, még sem lehet elvitani az utazás jelentőségét, már azért sem, mert az utazás hivatalosan történt és jelentőségét növelik a császárt kísérő személyiségek.

Szófia. Vilmos császár a tiszteletére adott díszebéden mondott pohárköszöntőjében többek közt így szólt:

— A megpróbáltatás órái még el nem multak. Ellenségeinknek konoksága és fennhéjázása, mely Bulgária jövőjét irigykedve megromtani és Németország felvirágzását megsemmisíteni akarja, még nincs megtörve. Még mindig nem tudják magukat elhatározni arra, hogy elálljanak hódítási terveiktől és hogy végtessenek a vérontásnak. Osztrák-magyar és török szövetségeseinkkel együtt megingathatlanul kitartunk mindvégig, amíg Isten segédelmével a béke által biztosítva látjuk mindazokat a javainkat, amelyeknek megvédésére fegyvert fogtunk. Ha egy nem nagyon távoli békés időben Felseged jóvolta ismét alkalmat nyújt nekem arra, hogy ezt az országot meglátogassam, remélem, nagy, boldog és biztosított Bulgáriát fogok látni, mely hű fiait egy jögar alatt fogja erőteljes egységbe foglalni, a mely a győzelem babérijával övezve, élvezni fogja hősiességének gazdag gyümölcsét és egykori fegyvertársaival való hű munkában friss erejét és tehetségét a béke és a kultúra szolgálatában fogja állítani. Emelem poharam Felseged és házának egészségére.

Öngyilkos lett a lefokozott százados.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécsből jelentik: Luse Antal tüzérszázados, akit október első napjaiban a bécsi hadosztálybíróóság hat napi tárgyalás után szolgálati hatalom tullepésének és csalásnak, büntette, valamint becsületsértés és egyéb kihágások miatt egy-évi börtönre és rangjának elvesztésére ítéli, ma délelőtt lakásán öngyilkosságot követett el.

A százados ügyében néhány nap előtt Winter és társai szociáldemokrata képviselők interpellációt terjesztettek be az osztrák képviselőház ülésén, melyben rámutattak az ítéletre és annak megokolására. Az indoklás szerint a százados, aki egy hegyi tüzér ütegnek volt parancsnoka, egy káplárt, mert az a parancsot gyávaságból nem hajtott végre, kardjával súlyosan megsebesítette. Egy másik tüzér katonára, mert az a „halt” kiáltásra nem állt meg, rálőtt, azután a katonának parancsot adott ennek agyonlövésére. A katonát egy negyed óra múlva tényleg agyonlőtték. A tisztek közül egy sem mert a századosnak ellentmondani. Egy harmadik tüzért, aki egy kissé ittas volt, előbb kardjával összeverte, majd három revolver lövéssel agyonlőtte. A csalást azzal követte

el, hogy az általa megölt katonákat, mint elesetteket, a veszteség lajstromba iktatta.

A százados védője Fürst Miksa dr. bécsi ügyvéd nyilatkozatot tett közre, amely szerint Luse ezeket a büntetéseket 1914-ben a szerbiai visszavonulás idején követte el és a nyomozás két és fél évig tartott. A százados ezalatt az idő alatt ismetelten kint volt a fronton és ott, mint kitűnő tiszt, több kitüntetést kapott.

Fürst dr., ma reggel az öngyilkosság előtt a századostól levelet kapott a következő tartalommal:

— Igen tisztelt doktor ur!

Utolsó nyilatkozatomban ismételni akarom, hogy mindent a legjobb akaratom és lelkiismeretem szerint a szolgálat érdekében cselekedtem. Semmiféle jogtalan cselekedetet nem követtem el. Csak most tudom megítélni embertársaim ítéleteinek teljes horderejét. A jó Isten bocsássa meg utolsó lépésemet. Ő az egyetlen tanuja jelenlegi lelki depressziómnak. Önnek doktor ur szívélyes részvételért legmelegebb hálámot fejezem ki és kérem, hogy utolsó akaratomat vigye keresztül. Luse százados.

lással kerül most előadásra, melyben a társulatnak csaknem minden tagja résztvesz, egy estét a legnépszerűbb operett a Mánás Miska tölt be. Baracs szerepét ez alkalommal először játssza R. Tóth József, a többi szereplők maradnak a régiiek. A hét többi napjain a mult idény legnagyobb sikert aratott darabjai egészítik ki a műsort. Névtelen asszony, Vasgyáros, ezek is természetesen elsőrangú szereposztásban, míg szombat délután a legközelebbi ifjúsági és népies előadásul Kárpáthy Zoltán, Jókai híres darabja kerül színre. Vasárnapi előadások. Ma vasárnap két előadást tart a társulat, délután 3¹/₂ órákor mérsékelt helyárrakkal a Legénybucsu pompás operett kerül előadásra a fő női szerepben Z. Váradi Margit. Este 7¹/₂ órákor Három a kislány Schubert-operett, a főszerepekben Horváth Micivel, a többi szereplők a régiiek.

* Ritka gyűjtemény fog megjelenni ez év karácsony idejére. A „Nádor”-féle karácsonyi album 10-ik kötete, a legpompásabb, a legszebb dal- és zongoragyűjtemény lesz, az idei karácsonyi zeneműpiacon. A magyar nótakincsnek színe-javát tartalmazza, a legismertebb zeneszerzőktől: Anyos, Eröss, Fráter, Kondor, Kárpáthy dr., Révity dr. és Sas dalai egytől-egyig szépek, magyarosak; a kabaré irodalom és a könnyebb műfajú muzsika számottevő újdonságainak, legismertebb szerzeményei méltán sorakoznak az album művészi értékeinek emlékezéséhez, a kiadó itt is a legjavát adja; Buday, Czeglédy, Erbé, Nádor leheletszerű, finom daljaiból valóságos kis zenei csokrot találunk, van még benne sok magyar-bakanóta a legnépszerűbbek közül, keringő, indulók. Szalondarabok és német katonadalog egészítik ki a ténylegesen összeállított gyűjtemény gazdag tartalmát. Az albumban megjelent művek nagy része ének és zongorára jelent meg, s így azt hegedűsök is játszhatják. Előjegyzéseket csak november hó 15-ig fogad el a kiadóhivatal, s ajánljuk olvasóinknak, hogy minél előbb rendeljék meg, mert tekintettel a nagy papírhiányra, az album csak korlátozott példányszámban jelenik meg, s így az előbb beérkező rendelések lesznek előbb elintézve. Az album ára tűzve 8 korona, kötve 10 korona, a pánzt előzetesen is be lehet küldeni, ebben az esetben a fűzött albumnál postaköltséggel Kor. 8-70 f-t, a kötött albumnál pedig 11 koronát kell beküldeni, vagy lehet után-

vétel is megrendelni a kiadónál, Nádor Kálmán-nál, Budapest, IV. Károly király ut 8., vagy bármelyik helybeli könyvtáránál is megkapható.

* Anatole France legújabb regénye, „Szt. Klára kutja”, kapható Oláh Sándor és Társa könyvkereskedésében, Minorija-palota.

* Az Aradi Élet Barabás-száma. Aradváros nagyhirű főispánjának nagyszerű pályafutása vonul el előttünk írásban és képben az Aradi Élet legújabb számában. A kurue Barabás családot mutatja be a lap. Barabás atyjának, hugának, korán elhunyt fiának, Barabás Bélának, továbbá Barabásnak különböző időbeli öt érdekes fényképe látható az Aradi Életben. A Bruckner Lajos szerkesztésében megjelenő esinos kiállítású hetilap kapható minden trafikban és könyvkereskedésben, este a színházban. Előfizetési ára negyedévre 4 korona.

Angolok tíz áttörési kísérlete Flandriában.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Berlin. Tíz hallatlan heveségű csatában és olyan löszerpocsékolással, aminőre eddig még nem volt példa, kísérlette meg Anglia, hogy döntést erőszakoljon ki a flandriai tengeralattjárók meghódításáért. Egész nyeresége, amit mind a tíz csatában elért, csak annyi, hogy sikerült Angliának a német védelmi frontot körülbeülni 30—35 kilométer szélességben és 1—6 kilométer mélységben visszanyomni. Az angolok, hogy ezt a sikerüket elérhessék, seregüknek színe-javát vetették harcba. Nem számítva az október negyedikét és 9-ikét veszteségeket, olyan véres veszteségeik voltak, amelyek a Nivelles-éle offenzíva veszteségeit is messze felülmúlják. A hegyi telepen az angolok csupán a déli részen Gheleweft—Sounebeke irányában voltak képesek a lábukat megvetni. Az egész tíz napos flandriai csata nyeresége alig egy harmda annak, amelyet az 1916. évi Somme-csatában elértek. Bárha az angolok a flandriai csatában csaknem egész szárföldi haderejüket, itt-ott még francia segítséggel is, latbevetették a német iniciatíváját a legkiseb mértékben is csökkenti. Amig Haigh taktikájának eddig nem adatott meg, hogy nagyszabású hadműveletet hajthasson végre, a német védelem nemcsak sikerrel volt képes ellentállani az angol-francia támadásoknak, hanem ezzel egy idejűleg Galiciában, Bukovinában, Rigánál és Jakobstadtnál fényes sikereket vívott ki. A Flandriában végrehajtott tíz áttörési kísérletnek az angolokra nézve nem volt más eredménye, mint a véres veszteségek sorozata.

Geni. A Le Journal jelentése szerint a flandriai fronton több kilométer széles sávot ismét a francia csapatok vettek át, miáltal az angol front megrövidült. Ezzel szemben az angol csapatok több ponton nagyobb erőt fognak kifejteni, mint eddig. A francia-angol hadvezetőségnek az a terve, hogy a bejelentett flandriai offenzívát együttesen hajtsa végre.

Berlin. A Daily Telegraph jelenti Rómából: Vatikáni körökből kiszivárgó hírek szerint a pápa és környezete súlyos csalódást érez az entente hallgatása miatt. Valószínű ugyan, hogy a Vatikánnak már nem sokáig kell várnia az entente jegyzékére, de az eddigi hosszas vonakodás megakadályozza a szentatyát abban, hogy további lépéseket tegyen. Az Ossier vatore Romano legutóbbi fejtegetésével szemben, a pápa nincs megelégedve a központi hatalmak válaszával éppen ezért vatikáni körökben azt hiszik, hogy az egész békekísérlet zátonyra került.

KODALOM ÉS MÉRÉSNET.

Színházi heti műsor.

Vasárnap délután 3¹/₂ órákor mérsékelt helyárrakkal: **Legénybucsu.**

Este 7¹/₂ órákor rendes helyárrakkal: **Három a kislány.**

Hétfőn: **Mánás Miska.**

Kedden: **A vasgyáros.**

Szerda: **Névtelen asszony.**

Csütörtök: **Rigoletto**, opera, Kertész Vilmos felleptével.

Péntek: **Rigoletto**, opera, Kertész Vilmos felleptével.

Szombaton délután 3¹/₂ órákor ifjúsági és népies előadás: **Kárpáthy Zoltán.**

Este 7¹/₂ órákor rendes helyárrakkal: **Rigoletto**, opera, Kertész Vilmos felleptével.

* Hoffmann mesél csodaszép zenéjében gyönyörködött ma a közönség, amely zsufolásig megtöltötte az aradi színházat. Az aradi származású Halmos János, a pozsonyi színház volt tenoristája szerződötés céljából mutatkozott be Hoffmann nehéz, fáradtságos és nagy énektudást igénylő szerepében. A fiatal énekes tömör kis hangjával egyesén bánik és azt a látszatot kelti, mintha kész, kiforrott énektudással rendelkezne. A közönség általában szívesen fogadta, mert rokonszenves egyéniségével és kellemes fellépésével meleg érdeklődést tud maga iránt kelteni. Ha sikerül a katonai szolgálatától való felmentése, úgy az aradi színház igen használható erőt nyer benne. Várady Margit, mint Antonia és Olimpia ragyogtatta bársonyosan meleg hangját, és számos nyílt színi tapsra ragadtatta a publikumot. Az előadás egyébként a jobbak közé tartozott, ami jórészt Gellért Pál karnagy érdeme, akit az utójáték ouverturje után percekig ünnepelt a közönség. (+)

* A színházi iroda hírei. A jövő heti műsoron három opera estét tart a társulat Kertész Vilmos, a buda-pestesvári színház művészeinek vendégfelleptével. Rigoletto teljesen új betanú

Az aradi munkásbiztosító kiterjeszti működését.

— Nem pénztári tagok is igénybe vehetik bizonyos tekintetben a munkásbiztosítási intézményt. —

— Fővárosi tudósítónktól. —

Az Aradi Közlöny budapesti munkatársának alkalma volt hosszabb beszélgetést folytatni Bánóczy László dr.-ral, az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár titkárával, aki a legutóbb megtartott munkásbiztosítási tanácskozásnak aradi vonatkozásairól a következőket mondotta:

Az országos pénztár, már 1915. óta foglalkozik a kerületi pénztárak háboru utáni feladataival. Ennek a problémának tárgyalásait részletesen kidolgozott munkaprogram alapján a pénztári igazgatók és főorvosok értekezlete elé akarta bocsátani és bár ezt a tervét ebben a formában nem valósíthatta meg, a tervbevett intézmények és intézkedések egy kiválóan fontos részét, a múlt hó végén megtartott szaktanácskozás elé bocsátotta. E kérdés: és pedig a gondozók kérdése, a tüdőbeteg-, a nemi beteg és az alkoholbetegek gondozójának ügye, valamint az anya- és csecsemővédelmi kérdés a szaktanácskozás elé került, amelyen résztvettek a kereskedelemügyi miniszterium, a belügyminiszterium, az állami munkásbiztosítási hivatal és a társadalmi muzeum kiküldöttei, valamint számos társadalmi szervezet megbízottjai és az aradi pénztár vezetője is.

Az előadó felszólalásai felett igen magas színvonalu vita indult meg, amelyen résztvettek a kormányhatóságok és pénztárak kiküldöttei is. A szaktanácskozás eredményeként az egész ország be lesz hálózva a gon-

dozó intézményekkel, amelyeknek megteremtése a pénztáraknál különösebb nehézségekbe nem ütközik, minthogy a pénztári rendelő intézetek helyiségeiben különböző időpontban kifejthetik működésüket. A legtöbb pénztárnak, így az aradi kerületi pénztárnak is rendelkezésére áll a megfelelő szakorvos, aki erre a munkára bizonyára örömmel és lelkesedéssel fog vállalkozni. A pénztárak egyedül azonban mégsem létesíthetik a gondozókat, minthogy éppen a szociális gondozó tevékenység oly segélyek nyújtását is magában foglalja, amelyeket a jelenlegi és a közel jövőben várható törvényes intézkedések sem tesznek lehetővé. Például: a tüdőbetegeknek jó táplálékra, jobb lakásra, fertőtlenítésre van szüksége, a szülő nőnek szülészeti vándorkosár, jó élelem, pénzbeli segély és oly támogatás kell, amelyet még az új biztosítási novella — amely tudvalevőleg törvényes felhatalmazás alapján rendelet formájában fog legközelebb napvilágot látni — sem nyújthat. Evégből az országos pénztár nemcsak az állam segítségét fogja kérni, hanem a Stefánia Szövetséggel kötött megállapodásának analogiájára a társadalmi szervezeteket is igénybe fogja venni. Ugyanínt a Stefánia Szövetséggel, más társadalmi szervezetekkel is megállapodik a pénztár és pedig mindenkör a helyi viszonyok, a helyi lehetőségek és a helyi szükséglet mértékének megfelelően.

A működés alapgondolata az, hogy a pénztári intézmény ne csak a saját tagjai részére bocsássa egészségügyi intézményeit, felszerelését és egyéb szolgáltatásait rendelkezésre, hanem szolgáljanak ezek Aradon

és az egész aradi társadalom egészségügyének fejlesztésére és javítására, de a társadalmi szervezetek is bocsássák rendelkezésére az aradi aradi tagoknak és hozzátartozóiknak mindazt a támogatást, amelyet a nem pénztári tagoknak nyújtanak és amelyet a pénztár a törvényes, helyesebben az anyagi korlátoknál fogva kiszolgáltatni nem képes. A pénztár például adja a rendelő-helyiséget, ennek fűtését, világítását, felszerelését és az orvost, akinek természetesen a nem pénztári tagokra is kiterjedő működését külön tiszteletdíjjal kell kiegészíteni, a társadalmi szervezetek adják természetbeni s pénzbeli támogatást a gondozókat igénybevevőknek. Két intézmény — a Stefánia Szövetséget nem említve — már példát szolgáltatott arra, hogy miképpen kell a munkásbiztosítás népregeneráló tevékenységébe bekapcsolódnia.

Az egyik a Társadalmi Muzeum, amely felajánlotta, hogy az alkoholbetegek rendelőjét az aradi kerületi pénztár részére Aradon maga létesíti, ennek összes költségeit veseli és ellenszolgáltatás gyanánt csak azt kéri, hogy a pénztár a helyiséget, amelyben az alkohol betegek rendelője működni fog, a nem pénztári alkohol betegek részére is rendelkezésre bocsássa. A részletes tárgyalások az egész országra nézve már folyamatban vannak a Társadalmi Muzeum és az Országos pénztár között.

A másik: a Gyáriparosok Országos Szövetségének temesvári fiókja lehetővé tette, hogy minden anya pénztári segélye annyira felemeltessék, hogy a szükséges egészségügyi rendeletek betartásának anyagi akadálya ne legyen. Remélhető, hogy e kezdeményezés minden fiókjánál a Gyáriparosok Országos Szövetségének követésre talál és a szövetség budapesti központja megígérte, hogy minden lehető el fog követni, miszerint a gyárilpar saját érdekében is — hiszen a gyárilpar érdekében van az, hogy a munkáerő biztosíttassék — Aradon szintén követ-

Uri hölgyek ócska ruhában.

(Divat ötelsége detronizálása.)

— Bécsi tudósítónktól. —

A ruházkodás kérdése a magyar kormányt állandóan foglalkoztatja és mint ismeretes, a még meglévő ruha és szövetkészletek védelmére kivételi tilalmat rendeltek el, illetve szállítási igazolványhoz kötötték eme cikkek exportját. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy mi, egy-két hónap különbözettel, utána kullogunk a külföldnek és ezért valószínű, hogy nemsokára nálunk is éppen úgy, mint Ausztriában, megfogyják szervezni a népruházkodási hivatal, mert másképp, mint állami közbelépéssel, a középosztály nem tud majd egyetlen ruhadarabhoz sem jutni. Ezért bécsi tudósítónk felkereste a bécsi népruházkodási hivatal igazgatóját, Geroldot, aki ennek a fontos állami intézménynek érdekes működéséről a következőket mondotta el neki:

— Éppen most távozott el tőlem egy kolleganője, aki aziránt érdeklődött, vajjon a divatnak jut-e majd valami helye a népruházkodási hivatalban, — mondotta nevetve az igazgató. Azt válaszoltam neki, ha ez a nagy hatalom meglegszik majd azzal a kevés szövettel, amit a szabadforgalomban talál és eme szűkre szabott birodalmában óhajt parancsolni, akkor ám legyen. De mi egyelőre csak azzal törődünk, hogy a vagyontalan néposztályok abba a helyzetbe kerüljenek, hogy egyáltalában ruhához juthassanak. Ez a mi feladatunk, amely két fontos részre oszlik: először gondoskodunk az anyag beszerzéséről és másodsorú gondoskodunk arról, hogy a fogyasztó közönség

ruhát kapjon. A fejetetejére állított világtrendnek megfelelően a bevásárlás nehezebb, mint az eladás. Ma nem a gyártás a legolcsóbb forrás, hanem a detail eladónál a még meglevő régebbi árut olcsóbban tudjuk megszerezni, mint a drága nyersanyagból dolgozó gyárban. A hivatalnak tehát tényleges programja az, hogy jól vásároljon be és főleg, hogy a már elviselt ruhákat jól felhasználja. A számításunkat arra alapítjuk, hogy a széles néprétegek igényeit csak úgy tudjuk kielégíteni, ha mindenki, aki egy újabb ruhát akar szerezni, ez nekünk viselt ruhadarabot adjon át és ennek ellenében kap tőlünk utalványt az ujra. Gondolni kell arra is, hogy nekünk igen sok nővel lesz dolgunk, akik nem szívesen érintkeznek a hatósággal. Ezen a súlyos problémán átsegített bennünket egy bécsi cég kitünő ötlete, aki magára vállalta, hogy a saját vevőit ő látja el a mi készletünkkel. A hölgyeknek nem lesz más dolguk, mint megrendelik a cégnél az új ruhát és elküldik a cselédjeikkel ugyanoda a maguk elviselt kosztümjét. Ez utóbbit a kereskedő nekünk beszolgáltatja, tőlünk megkapja a ruhajegyet és ennek ellenében elküldi a vevőjének az új ruháját. Valószínű, hogy a többi cég is utánozza ezt az eljárást.

— Hogy mindenre tekintettel vagyunk és a divatot is akarjuk respektálni, bizonyítja az az intézkedés, hogy nagy műhelyeket állítottunk fel, amelyekben a már viselt ruhákat modernizáljuk. Igen gyakori ese, hogy két elhordott ruhából csinálunk egy újabbat. A zsbárusokat is felhasználjuk, mert nem akarjuk megfosztani őket a ruhájuktól és az ő révükön is adunk a ruhájukból. Természetesen hatóságilag meg kell határozni, hogy az új ruhák éppen oly

fiókjai a népruházkodási hivatalnak, mint a városi lisztelárusító helyek.

— Még nincs eldöntve, vajjon ingyen ruhát tudunk-e a szegényeknek juttatni. Ez attól függ, hogy kapunk-e majd a közönségtől elegendő anyagot. Természetesen azt nem akadályozzuk meg, hogy azok az egyesületek, amelyek szegények felruházásával foglalkoztak, továbbra is folytassák emberbaráti működésüket, de ez is csak ruhajegyek ellenében történhetik. Aminek az lesz a következménye, hogy senkisémet kaphat kétszer, mert nálunk mindenkiről, aki bármilyen uton jutott is ruhához, nyilvántartást vezetünk.

— Gondoskodunk arról is, hogy a középosztály új ruhákhoz juthasson. Természetesen kizárólag ruhajegyekkel. Az ilyen ruhajegyek akkor is kiadjuk, ha nem kapunk ellenértékű ócskaruhát. Vizsgálni fejtük azt a körülményt, vajjon megfelel-e a ténynek, hogy valakinek ruhára van szüksége és nem adhat-e helyette viseltet. Akkor is adunk engedélyt új ruha beszerzésére, ha valaki egy szegény embernek ajándékozza az ócskát, mert a mi célunk az, hogy az avult ruha felhasználtassék. Természetesen szabadon nem lehet majd vásárolni.

— Nem megyünk olyan túlzásba, mint a németek, akik kimondták, hogy akinek nyári felöltője van, az télit nem vásárolhat. Ellenkezőleg, az a szándékunk, hogy könnyítsünk a közönség sorsán és lehetővé tegyük, hogy ruhához jusson, mert ma olyan árak vannak, amelyek megfizethetetlenek. A mi hivatalunknak nem az a célja, hogy belefúladjon a rendeletekbe, hanem hogy praktikus intézkedésekkel tényleg megjeljen a hozzáfűzött vára-
L. A.

sék a temesvári példát. Az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár kötelességévé is tette aradi fiókjának, hogy a maga részéről is kövesse a temesvári pénztár példáját és kapcsolódjék bele a gyáriparnak e szociális érzéstől áthatott törekvésébe.

A gondozók néhány helyen már működésben is vannak, Budapesten, Temesvárott és Nagyváradon és bizonyosra vehető, hogy a gondozók 1918. elején Aradon is megkezdhetik már működésüket, minthogy az országos pénztár a szükséges tárgyalásokat a kormányhatóságokkal, a társadalmi szervezetekkel sürgősen elvégzi és a Stefánia Szövetséggel már megállapodásra is jutott. Mihelyt ezek a tárgyalások bevégeződnek és a meg egyezések létrejönnek, az aradi pénztár pontos és részletes utmutatásokat kap és meg-

kapja tőlünk a gondozók működését, szabályzatát és költségvetését, úgy, hogy alig képzelhető el, hogy az aradi pénztár a maga részéről is mindent el ne kövessen, hogy e nagyjelentőségű egészségügyi és szociális tevékenységét ezen az új uton megkezdhesse. Az országos pénztár iniciatívát is vár a vidéki pénztáraktól, biztosra veszi, hogy a központi irányítás és a helyi kezdeményezés együttesen a legrövidebb idő alatt tényeket fognak eredményezni.

Természetesen a gondozók csak egyik láncszeme, bár egyik legfontosabb láncszeme a pénztárakra váró egészségügyi feladatoknak, amelyeket szanatóriumépítések, tanulmányozási és felvilágosító munka egészítenek ki.

Paul Jób.

Hogyan készült a milliomosok adólajstroma?

— **Kompetens nyilatkozat.** —

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

A közönség nagy érdeklődéssel olvasta és tárgyalt az *Aradi Közlönyben* megjelent adójavaslatokat, amelyekből megtudhattuk, hogy a pénzügyigazgatóság milyen összegek kivetését hozza javaslatba és mennyire értékeli az aradiak vasyonát. A több mint háromezer tételből álló adójavaslat számadatai között természetesen vannak olyanok is, amelyek élénk feltűnést keltettek és azok reális alapon nyugvó voltát kétségbe vonták. A laikus közönség teljesen tájékozatlan affélől: hogyan készül az a hatalmas munka, amely az adókető és felszólamlási bizottságok elé kerül; a közönség kilencven százaléknak fogalma sincs arról, mi módon állítják össze a pénzügyigazgatóságnál ezeket a lajstromokat. Lépten-nyomon hallani olyan kijelentéseket, hogy a pénzügyigazgatóság leginkább itt-ott felszedett hírek és adatok alapján készíti el azt a javaslatot, amelyen a felszólamlási és kető bizottságok rendszerint keveset szoktak változtatni. Ezt a hiedelmet az utóbbi napokban megerősíteni látszott. Pop C. István dr. országgyűlési képviselő kijelentése, aki ny nyilatkozott, hogy előtte a legnagyobb rejtély: miképen jutott ő bele az aradi milliomosok névsorába, holott az ő földbirtoka meg van terhelve és az ingatlan még a kölcsön kamatait sem hozta meg. Az adójavaslatok összeállítására vonatkozólag kérdést intéztünk ahhoz az általános ismerő és igen nagy tekintéllyel bíró hivatalos személyiséghez, aki ugyan maga nem folvik bele a ketési lajstrom összeállításába, hanem teljesen ismeri az összeállítással járó nagy munka minden részletét. Az illető férfiú a következőleg nyilatkozott az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— Természetesen csak általánosságban nyilatkozhatom a kérdésre, mert hiszen olyan konkrét eset, hogy valaki már előre kifogásolta az adóketést, nem jutott tudomáomra, de különben is a konkrét esetekre nem nyilatkozhatnék, mert ezek az illetékes felszólamlási bizottságok elé tartoznak. Az adóketési lajstromot természetesen a törvény alapján állítják össze a pénzügyigazgatóságnál. Az illető referens két szezéderővel már hónapok óta dolgozik a jövedelmi, a hadi nyereség, a vagyon és a harmadosztályú kereseti adó ketésén. A törvény értelmében tudvalévőleg vallomást kell beadni.

Aki elmulasztja az adóvallomást benyújtani s utólag megállapítható, hogy köteles adót fizetni, akkor bírságban részesül. Aki elmulasztja az adóvallomás benyújtását, arra nézve még az a kellemetlen következmény is fennáll, hogy ama terheket, amelyek az adó-alapot csökkentenék, nem kerülnek levonásra, hanem az előadó teljesen a puható és megállapító bizottság véleményét teszi magáévá. A törvény értelmében tudvalévőleg jövedelemadó és vagyonadó alapot megállapító és véleményező bizottságok működnek, amelyek javaslatait a pénzügyi előadó szintén köteles figyelembe venni. Ha valaki már az adóvallomás beadásakor is elfogadhatóan tudja igazolni, hogy vagyonát, illetve jövedelmét lényegesen csökkentő terhei vannak, akkor e terheket azonnal levonták az adóalapból. Aki hitelt érdemlően most nem tudja a terheket igazolni annak módjában lesz az adófelszólamlási bizottság e hó 22-én megkezdődő ülésén előterjeszteni bizonyítékait. A pénzügyigazgatóság különben ugy előzékenységből, mint saját munkájának megkönnyítése céljából már a ketési eljárás során szinte nógatta az érdekelteket, hogy jelentsék be terheiket, sőt számos esetben az egyes felektől meg is kérdezték, hogy fennállnak-e bizonyos terhek. Ez azért is szükséges, mert ezzel a felszólamlási bizottságok működését megkönnyíthetik. Aki sérelmesnek tarja a nyilvánosságra került adóketételeket, az a felszólamlási bizottságok előtt előterjesztheti kifogásait. A lapokban közölt adatok között vannak olyanok is, amelyek labilis tényeken nyugosznak, a pénzügyi referenstől azonban igazán nem kívánható meg, hogy minden hozzá jutott információt a legaprólékosabb részletekig kipuhatóljon. Valószínűleg inkább magasabb összegeket vett fel, mert számított arra, hogy a felek az adófelszólamlási bizottságok előtt igazolni fogják tényleges jövedelmüket, illetve vagyonukat.

A HIRDETÉSEK ÁRA.

A hirdetés ára centiméterenként egy koronába kerül, vagyis aljánv centiméter magasságu a hirdetés, annyi korona.

Az apróhirdetésekre vonatkozó tudnivaló a lap utolsó oldalán található.

Még népkonyhát sem létesít a város.

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Az Aradi Közlöny a háboru kitörése óta állandóan figyelmezteti a hatóságot arra a kötelességére, hogy a kifizetésű tisztviselők, a középosztálynak a létminimumot alig elért jövedelmű tagjai részére, az élelmezést azáltal kell lehetővé tennie, hogy más városok bevált mintájára polgári étkezőket létesítsen. A tanács több ízben foglalkozott ezzel a mélyreható szociális kérdéssel, de semmiféle eredményt produkálni nem tudott.

Nem szándékozunk mi most összehasonlításokba bocsátkozni, de azt a tényt nem hallgathatjuk el, hogy Nagyváradon, noha a városi közlelmezési hivatal három polgári étkezőt tart fenn igen olcsó árak mellett igen izletes és bőséges menüvel, a közlelmezés hat-százhatvanezer korona hasznót hajtott a törvényhatóságnak. Ezzel azt akarjuk bizonyítani, hogy megfelelő szervezet mellett igen üdvös intézmények létesíthetők, mert semmi egyéb nem kell hozzá, mint agilitás és igen sok jóakarát. Nagyvárad egy lépéssel tovább megy és október 15-én megnyitja a munkás étkezőt is, ahol minimális összegért meleg ebédet és vacsorát kapnak a munkások.

Arad tanácsa egy népkonyhát akart a rettenetes megpróbáltatásokkal ígérkező tére felállítani és az sem sikerült. Mint Lőcs Rezső helyettes polgármester ma a tanácsnak bejelentette, arra a feliratra amelyet az Országos Közlelmezési Hivatalhoz küldöttek fel és amelyben a felállítandó népkonyha részére kérték szirt és hüvelyeseket, megérkezett a válasz, amely mint rendesen, most is tagadó és elutasító. Értjük, ha nálunk a mulak szomorú tapasztalatai után minden szociális alkotástól tartózkodik, sőt fúzik a tanács, azonban ahogy a viszonyok fejlődnek még sem zárkozhatik majd el annak a társadalmi osztálynak a megsegítésétől, amely teljesen magára hagyatva erőtlenség és szervezetlenség ma már csakugyan a lét és nem lét szük meggyéjére jutott el.

Kérve-kértük abban az időben, amikor az étkezők kérdése napirenden volt, hogy menjen el valaki azokba a városokba, ahol ezek az intézmények kitünően beváltak és tanulmányozza azokat. Szegeden voltak is, azonban minthogy a kiküldöttek úgy találták, hogy a megkezdéshez ott rendelkezésre áll egy városi alap és megijedtek attól, hogy talán Aradon is kell majd az első beruházásokra bizonyos összegeket fordítani, elvesztették a kedvüket és az ő jelentésük nyomán a tanács nem mert belemenni a probléma megoldásába. Oda azonban, ahol áldáshozóan működnek, sőt nagy hasznót is hajtanak ezek az étkezők, senkisen meg el.

Azt kell hinni félnek attól, hogy látva a sikert javasolandó lenne a törvényhatóságnak, hogy igenis utána kell csinálni, már pedig ez lelkiismeretes munkával jár, nagy fáradságba kerül. Sajnos, meg kell állapítani, hogy a város alfaradt tisztii karának ehhez már nincsen kedve. Lehet azonban az is, hogy a tanács nem meri megbolygatni a törvényhatóságnak nemtörődömségét és lelkiismeretlenségét, amelyet a háboru folyamán az igazi, nagy, szociális kérdésekkel szemben tanusított. De meg kell gondolni, hogy ezek a kérdések olyanok, hogy nem hagynak nyugtot, döngetik a kapukat és sokkal jobb, ha azokat törvényhatóság tárja ki, mintsem ha kívülről döntik be.

Fiume polgármesterének hűtlenségi pere.

— Désy Zoltán orosz fogságban. — Elkobozta a bíróság Zanella vagyonát. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Zanella Richárd fiumei volt podesztára Itália kék ege mosolyog. Ma délelőtt féltíz órakor meg kellett volna jelennie a budapesti törvényszék I. emelet 46. számú tárgyaló termében, ahol az 1915. évi XVIII. t.-c. alapján a kincstár a vagyoni felelősség érvényesítésére pert indított ellene. Zanella Richárd azonban nem jött el a tárgyalásra, helyette a törvényszék által kirendelt ügygondnok: dr. Jakabházy János ügyvéd képviselte érdekeit a bíróság előtt.

A fiumei volt podesztára, amint a kereset előadja, elkövette a Btk. 127. §-ának 3. pontjába ütköző felségsértés és 144. §-ának 7. pontjába ütköző hűtlenség büntetését. Már Fiumében való tartózkodása idején olasz irredenta propagandával foglalkozott. Zanellát a háború kitörése után, mint a 19. gyalogezred hadapródját a 11-ik menetszázaddal június 7-én az orosz határra vezényelték több fiumei katonával együtt.

Mivel azonban ismerték a multját, attették június 16-án a 29-ik gyalogezredhez. 1915 szeptember 17-én egy éjjeli menetnél eltűnt a csapattestétől. Még a határra indulása előtt levelet írt a nővéréhez, hogy ne féltsék őt, okos és elővigyázatos lesz és olyan módon fog cselekedni, hogy

az egész ügy egy kényelmetlen kirándulássá fog redukálódni.

Ebből a levélből arra lehet következtetni, hogy előre megfontolt szándékkal átszökött az ellenséghez. Az orosz fogságból sorra irta haza a leveleket, amelyekben eldicsekszik, hogy a legkitünőbb dolga van a fogságban, nagyon udvariasak és előzékenyek hozzá, olasz nyelveleckéket adhat, úgy, hogy jövedelme is van. Az orosz kormánytól kivitte, hogy Olaszországba mehetett, ahol a Corriere della Sera szerint Milanóban részt vett a Battisti Cesare népünnepélyén. Azonkívül, mint Olaszország megbízottja, Svájcban a monarchia ellen agitált.

Az érdekes és megalapozott keresetben a kincstári jogügyi igazgatóság érdekes dokumentumokat csatolt. Elsősorban Zanella levelezését. Van egy levele, amelyben arra kéri a nővérét, hogy kövessen el mindent a felmentése érdekében, tárgyaljon a magyar politikusokkal és gérje meg, ha felmentik, — amire a haza érdekében nagy szükség van, —

kiszabadítja Désy Zoltánt az orosz hadifogságból.

Az orosz fogságból érkező levelek telve vannak az oroszok dicséretével. Megírja, hogy háromszáz koronát keres és boldogan jegyzi meg: „megvan az az előnye, hogy nyugodt életét nem zavarja a fiumei törvényhatóság azekaturája”. Jelzi, hogy „két-három hét múlva meglátogatják a Szentatyát”. Itt-ott elrejt egy céltázas jóslatot: „viszontlátásra a dicsőség napján”.

Nyilván Zanella Richárd nem a mi dicsőségünket értette ezalatt és a sok kompromittáló gyanuok alapján a törvény szerint az államjoggal ráteheti kezét a hazaáruló vagyonára. A kincstári jogügyi bizottság négy pontban sorolja fel Zanella vagyonát: a fiumei városi takarékpénztárral szemben fennálló követelése, egy D'Annunzio-film előadási joga, a Voce del Popolo szerkesztőségében talált tulajdonát ké-

pező két mozifilm és végül az államrendőrség által őrzött ingatlanai.

Arányi István dr. kincstári jogügyi tanácsos terjesztette elő a Zanella Richárd volt fiumei képviselő, majd polgármester ellen benyújtott keresetet, amelynek indoklásául kifejtette, hogy Zanella irredentista volt és átszökött az ellenséghez, felségsértést és hazaárulást követett el. Utána dr. Jakabházy János, Zanella ügygondnoka argumentált, hogy a Zanella ellen felhozott vádak nincsenek bebizonyítva.

Másfélóra tanácskozás után Vályi elnök kihirdette a következő ítéletet:

Kétségtelenül megállapítást nyert, hogy Zanella a haretéren átpártolt az oroszokhoz, ahol minden törekvése oda irányult, hogy másik ellenséges területre jusson. El is bocsátották Olaszországba, ahol irredentista üzelmeket folytatott annak érdekében, hogy Fiume és környéke, meg Trieszt elszakadjanak a monarchiától. Megállapítja ezek után a bíróság, hogy Zanella az ellenséghez pártolt és kémkedő cselekedetével is támogatta az ellenséget, amivel elkövette a Btk. 124. szakaszába ütköző felségsértést. Ezért kimondja a törvényszék, hogy a hazaáruló minden vagyona átszáll az államra. A hűtlenség büntette nem volt megállapítható, de azért ki kellett mondani a vagyon átszármaztatását.

A bíróság nem kutatta, mennyi ingó és ingatlan vagyona van Zanellának. Más eljárás alá tartozik a vagyonelkobzás utja és módja.

„Domnu Nagy — a csoda ügyvéd.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy fiatal, furiangos, erőshangu paraszmenyecske ül a bíróság előtt. Rikító színű selyemkendő a fején, mellette szuronyos fogházör. Idegesen feszeng a helyén, a tanuk vallomásaira megjegyzéseket tesz, izeg-mozog, mindenáron azt akarja, hogy neki legyen igaz. Ő a vádlott. Moldován Mari a neve. Nema először ül azon az egyszerű barna, széles fapadon. Sokszor volt lakója az igazságszolgáltatás palotájának s most is egész otthonosan viselkedik.

A főtárgyalást Lehrmann Viktor táblabíró vezeti. Bozse Miklósnét, egy szabadhelyi parasztlányt hallgatja ki. Ő viszont a szócska. Csunyan és rutul becsapták és most gyűlöletes pillantásokat vet a vádlottak padja felé. Furiangosan, gyorsan beszéli el a történetet a bírónak. Ez év április hó első napjaiban vult, hogy bejött Aradra egy kosár burgonyával. A krumplit egy kicsit drágábban adta, mint / /lett volna. Valahogyan megtudták, előállították a rendőrbírósághoz, ahol két heti fogházra ítélték és mindjárt ott is tartották. Nagyos, meg volt ijedve és nagyon sirt. Különösen az fájt neki, hogy a közelgő husvétü ünnepeket is ott, a szomorú helyen kell eltölteni. A fogházban többen voltak, köztük Moldován Mari is, akiknek elpanaszolta keserűségét. Moldován Mari vigasztalni igyekezett.

— Sohse sirjon, lelkem, — mondta — holnap én már kiszabadulok s tudok én egy csoda-ügyvédet, a domnu Nagyot. Csoda-ember az. Ha elmegyek holnap hozzá, a székelyre biztosan kiszabadítja.

És tényleg megbeszéltek a dolgot. Bozse Miklósné már először örült.

— Csak az a baj, — mondta Moldován Mari — hogy a dologhoz pénz is kell, meg aztán ruhám sincs, amiben az ügyvédhez mehetnék.

Bozse Miklósné azonban ezen hamar segített. Három szoknya volt rajta, — kettőt mindjárt leoldott és megmagyarázta társnőjének, hogy kiszabadulás után mindjárt utazzon haza Szabadhelyre, keresse fel apját, mutassa meg neki a szoknyákat, hogy higgyen, és mondja el, hogy mi esett meg vele. Majd lesz akkor pénz is ruha is.

Igy is történt. Másnap Moldován Mari Szabadhelyre utazott. A fiatalasszony apja megdöbbenve hallgatta az esetet. Leányának ruháival szépen felöltöztette az ideget, az ügyvéd költéségeire ötven koronát adott és még a délutáni vonattal együtt utaztak be Aradra. Az állomásról betértek egy kocsimába. Innen a csoda-ügyvédhez akartak menni. Utközben Moldován Mari még két kocsimába vitte az öreget, mert — azt mondta, — hogy az ügyvéd csak később van otthon. S az öreg kissé ptyókos lett. Kijöttek a kocsimából, valahol megálltak, az öreg elbámult, majd tovább ment s tovább beszélgetett Moldován Marival, aki szót sem felelt. Az öreg körülmézt, de a leányt sehohsem találta. Meglépett a szép ruhával és az ötven koronával. Csak hetek múlva találtak rá Temesváron, ahol egy másik család miatt volt tartóztatásban.

Tanukilgatások következnek. Az öreg, a sértett apja azt mondja, hogy harminc év óta nem ruhogott be, de az a cudar leány leitatatta.

Moldován Mari ügyész vádbeszédet tart és a bíróság Moldován Marit egy évi börtönnel ítélti.

— Még jó, hogy csak két hét volt az a két hét, mert még most is ott várhatnám a csoda-ügyvédet — mondja a szabadhelyi burgonyagyáros.

Melegedő szobákat nyit a város.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny hívta fel Arad város tanácsának figyelmét arra, hogy ezen a télen, amikor a fűtőanyag hiánya fenyeget, kötelessége a városnak melegedő szobákról gondoskodnia, ahol a legszegényebb emberek legalább a megfagyástól megmeneküljenek. Lócs Rezső helyettes polgármester igen melegen felkarolta ez eszmét és a tanácsnak ma tartott ülésén bejelentette, hogy annak megvalósításával foglalkozik.

A tanács felhatalmazta őt, hogy a külvárosokban megfelelő lakásokat béreljen és azokat berendezze. A melegedő szobák délelőtt 10-től este 7-ig állnak majd az arra rászorulóknak rendelkezésére és ott délben levest, este pedig forró teát fognak kiszolgálni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(→) A Szociális Műszótársulat aradi szervezete f. hó 15-én, hétfőn délután 5 órakor a város háza dísztermében tartja októberi összejövetelét, melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

H I R E K.

Capelle lemondott.

— *Saját tudósítónk telefonjelentése.* —

Berlin. Capelle tengerészeti államtitkár — mint a Lokalanzeiger jelentése — benyújtotta lemondását.

— **Tisza István gróf Budapesten.**

Budapestről telefonálja tudósítónk: Tisza István gróf holnap reggel fél kilenc órakor Budapestre érkezik. Innen Nagykovácsra megy és a parlament üléséhez a tit Budapesten fog lakni.

— **Rehabilitált alispán.** Alsófehérvármegye fegyelmi vezérőrnagyja, mint delegált fegyelmi bíróság Bányai Kázmér báró főispán elnöke alatt tartott ülésén Pogány Béla hunyadmegyei alispánt, kit állásától még 1911. évben felküggesztettek a Ugron Gábor belügyminiszter helyezte vissza, a neki tulajdonított vétségek várja alól felmentette.

— **A katonatiszti fizetését javítása.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: A Külügy-Hadügy miniszter: A tisztikar anyagi helyzetének javulása nem fizetésrendezés formájában, hanem a készletkérdés pótdíj felemelésében fog a közeljövőben megnyilvánulni. Ezenkívül elküldték a tisztiket a mostani viszonyokhoz mért rahasagelylyel és visszafizetik nekik a háború folyamán levont szolgálati díjakat is.

— **Október 15-ig nincs szabadság.** Noha rég jelentette budapesti munkatársunk, hogy Tisza István katonai intézkedések következtében október 10-ig sem tiszték, sem legénységi állományú egyének nem kaphatnak szabadságot olyan helyekre, ahová vasuton kell utazni. Ennek az intézkedésnek az oka a vasutak mai nagy megterhelése volt. Budapesti munkatársunk ma arról értesít, hogy ezt a tilalmat október 15-ig bekorlátozva kiterjesztették.

— **Atthelyezési tanítónok.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lányi Hermin nagylaki és Booszné Szabó Szilárd magyarbányai tanyai állami elemi népiskolai tanítónokot kölcsönösen áthelyezte.

— **Megdrágul a hálókocsi.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: November 1-én a hálókocsi-társaság is felemeli a jegyek árát. A kereskedelmi miniszterium és az államvasutak igazgatósága a jegyek árának felemelését tudomásul vették. A megállapodás szerint az I. és II. osztályu jegyek árát száz perccel emelik. A budapest-aradi vonalon az I. osztályu hálókocsi jegy 11 korona 40 fillér helyett 22 korona 80 fillér lesz, a II. osztályu jegyé pedig 8 korona 60 fillér helyett 19 korona 20 fillér.

— **Az aradi siketnéma intézet igazgatósága** ezen az uton kéri a nemeslelkű közönséget, hogy 7—15 éves fiú- és leánygyermekük ócska, bármilyen rongyos ruháit, fehérneműit, cipőit, kalapjait, harisnyóit a szegénysorsu siketnéma gyermekeknek sziveskedjenek adományozni. Majduem valamennyien földhöz ragadt szegények; az apák legnagyobb része hadbavonult, többen hősi halált haitak, rokkantakká lettek, fogságba estek. Az adományozni hajlandók sziveskedjenek ajándékaikat vagy az intézetbe (Rákóczi-utca) elküldeni, vagy az igazgatóságot levelezőlapon értesíteni, hogy érték küldjön.

— **Kilenc waggon szenet ad el a város.**

Arad város tanácsa ma délelőtt Lócs Kezse helyettes polgármester elnöklésével tartott ülésében foglalkozott a közönség szénellátásával. Mint ismeretes, a tüzelőanyag összeírása megtörtént, befejeződött és az adatok most vannak feldolgozás alatt. Azonban a helyettes polgármester nem akarja bevárni, míg az Országos Szénbizottság részéről valami történik, hanem igénybe akarja már most venni azt a szenet, amelyet Róth Zsigmond Varjassy Lajos polgármesternek felajánlott. Ebből kilenc waggon már most rendelkezésre áll és a tanács úgy határozott, hogy a *tegszegényebb családok részére már hetten megkezdje a kiosztást.* Ezért az Attila-téri tüzelő lakányában a szénutalványok a jelentkezőknek a jelentkezés sorrendjében kiadatnak és egy-egy család ebből a szénből legfeljebb három métermázsát kaphat. A tanács ezton is figyelmezteti a közönséget, hogy most csak azok jelentkezzenek szénért, akik sehonnem sem tudnak tüzelőanyagot szerezni, mert az intenció az, hogy a valóban támogatásra szoruló, különösen a gyermekes családok jussanak a városnak ehhez a kevés szénjéhez. A tanács tizenket koronában állapította meg a szén métermázsájának árát és így az tüvelőköltséggel együtt tizennégy korona nyolcvan fillérbe kerül.

— **Kaland a békési mandátum körül.** Erdélyes politikai pikantériáról ad hírt fővárosi tudósítónk. Gonda Henrik, a Magyar Tudósító című könyvatos újság szerkesztője leutazott Füzeses Zoltán békésmegyei főispánhoz és bemutatta magát, mint a békési kerület hivatalosjelöltjét. A főispánt meglepte Gonda jelöltsége és közölte vele, hogy tudtával a kerület mandátuma nem üresedett meg, mert az eddigi képviselő, Ivánka Imre még nem mondott le mandátumáról. Gonda Henrik ennek dacára bejárta a kerületet Róna Lajossal, aki kultuszminiszteriumba beosztott írónak mutatkozott be. Ugron Gábor belügyminiszter ezután felhívatta Füzeses főispánt és közölte vele, hogy a kormány hivatalos jelöltje a békési kerületben Gonda Henrik s a főispán kövessen el mindent a hivatalos jelölt megválasztása érdekében. Füzeses főispán a belügyminiszternek is kijelentette, hogy tudomása szerint a kerület még nem üres s úgy tudja, hogy Ivánka Imre nem is szándékozik lemondani mandátumáról.

— **Adományok.** A vak katonák részére: Blantz Mor (Elek) 20 koronát, Altmann I. 5 koronát és Babcsányi Ferenc (Temesvár) néhai Pongrácz Mórné ravatalára szánt koszorúmegváltás címén 20 koronát adományozott. Mann Vilmos és neje (Kisjenő) 30 koronát küldött a haldíjára kiegészítésére, Mannheim Lipótnéért, koszorú megváltás címén.

— **Az Aradvármegyei Gazdák Hadseregélyző Bizottság** a hoz ez ideig a következő adományok folytán: Zelenszki Róbert gróf 10000 K, Purgly László főispán 4000 K, Hunyady Károly gróf 2000 K, dr. Elias Géza Bokszeg 1000 K, Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak 200 K, Aszfalt és Kátrányipar r.-t. Szeged 200 K, gróf Potoczki uradalom és tisztikara Honoztó 124 K, Jászay Beneventura zárdafőnök gyűjtése Mária 10220 K, Kintzig Géza 100 K, Evangélikus egyházközösség Szemlak 20 K. A nagylelkű adományokért ezton is hálás köszönetet fejez ki a bizottság elnöke.

— **Adományok.** Néhai Novotny László ravatalára szánt koszorú megváltás címen Weis és Benjámint 2000, Bóza Imréné 50, Kopp Erzsébet virág megváltás címén 10, Lészay Sándorné 10, Moni Ferencné 1 és Popics Erzsébet 1 koronát adományoztak a Nővédelmi Hivatalnak. Mindezen adományok részéről a hálás köszönetet mond a hivatal nevében: Baross Boris ügyv. alelnök.

— **A katonaság és a leszerelés.** Rendkívül fontos katonai intézkedésről értesít ma telefonon budapesti munkatársunk. A honvédelmi miniszter a hadügyminiszterrel egyetértőleg elrendelte hogy mindazok az 1892—1895. évfolyambeli tényleges állományú katonák, akiket felülvizsgálaton segédszolgálatra alkalmas írónak minősítették, a hadkiegészítő parancsnokságokhoz, a népfelkelő parancsnokságokhoz és a póttettek irányító osztályaihoz osztassanak be sűrűsően. Ezek a katonák ezeknél a parancsnokságoknál a leszereléssel járó munkát és eljárást tanulják meg. A rendelkezés szerint a beosztás esvélőre három hónapra szól, valószínű azonban hogy ezt az időt meg fogják hosszabbítani, mert a leszereléssel járó munkálatokat e fiatalabb évfolyambeli katonák ilyen rövid idő alatt megtanulni nem tudják. Ez az intézkedés az öregebb évfolyambeli katonák között bizonyára nagy megnyuvást kelt, mert bizonyos, hogy a leszerelés munkája nem nehezedik majd az öreg katonák vállára, akik a háború után végre visszatérhetnek régi otthonukba.

— **Halálozások.** Ujarad társadalmának halottja van: Holz Antal dr. ujaradi községi orvos, tb. járásorvos ma reggel 49 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. A népszerű orvos temetése holnap délután négy órakor lesz az engesztelő szentmise hétfőn reggel 9 órakor lesz az ujaradi római katolikus plebániatemplomban. Az aradi társaságokban is kedvelt orvost kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Tröster Jenő** volt aradi vasuti tisztviselő, a szombathelyi motorgyár tisztviselője e hónap 11-én rövid szenvedés után Budapesten meghalt. A család a holttestet hazahozatta és itt hétfőn délután 3 órakor temetik az izr. temető halottasházából.

— **A zászlós büne.** Budapestről jelentik: A nyugati pályaudvaron az utóbbi időben egyre-másra tűntek el az utasok kézitáskái és bőröndjei. Legutóbb Vass Ella színésznőnek 30.000 korona értékű ruhaneműt és ékszert tartalmazó bőröndjét lopták el. A pályaudvaron szolgálatot teljesítő katonai vasuti tiszték napok óta figyelemmel kísérték a vonatok indulása előtt a közönséget és ez alkalommal észrevették, hogy egy 32. gyalogtredében zászlós ólalkodik a jegypénztárnak körül és viteti el az utasok bőröndjeit. A zászlóst azon a napon, amikor Vilmos császár érkezett a pályaudvarra, a VIII. kerületi katonai rendőrség vezetője letartóztatta. Bebizonyosodott, hogy a zászlós rendszeresen lopkodta az utasok holmijait és két alkalommal rá bizonyították, hogy az ellopott bőröndöket a menyasszonya — egy színésznő — lakására vitette, aki mitsem tudott vőlegénye bünéről. A zászlós úgy követte el a lopásokat, hogy amíg az első osztályu jegypénztárnál az utasok jegyet váltottak, kiszemelt egy bőröndöt és a pályaudvaron ácsorgó gyerekek valamelyikével elvitette mint a sajátját. Egy alkalommal megtörtént, hogy a bőrönd tulajdonosa észrevette a dolgot, amire a zászlós azzal védekezett, hogy tévedett. A letartóztatott zászlós igen jó családból való, apja nagyállású vidéki tisztviselő, akit nagyon megviselt fia megtevéléde. A zászlóst a honvéd ügyészség fogházába kísérték.

— **Magánvizsgálatok a polgári leányiskolában.** Az aradi községi polgári leányiskola igazgatósága közli, hogy a karácsonyi magánvizsgálatokra a folyamodványokat legkésőbb november 1-ig kell hozzá beküldeni. A határidőn túl érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Orosz hivatalos jelentés Ösel és Dagó szigetek elvesztéséről.

Pétervár. A Távirati ügynökség jelenti: Tengeri haderők védelme alatt, amelyek védő felkészültségünkkel szemben nagy számszerű fölényben voltak, a németek október 12-én partra szálltak Ösel sziget északi részén és a szomszédos helyeken. Más német haderők Dagó sziget délnyugati részén, Ferró falunál szálltak partra. A köd és a rossz látási viszonyok elősegítették az ellenségnek eme hadműveleteit. Ösel sziget helyőrsége felvette a harcot. Minden intézkedés megtörtént, a partraszállottak visszauzérése.

Stockholm. A pétervári Távirati ügynökség feltűnő jelentésben számol be az Ösel-Dagó szigeteken történt partra szállásról. Kijelenti, hogy az ellenség már régebben előkészítette ezt a partraszállást, amelyet az orosz őrszolgálat gyengesége is elősegített. Kétségtelen, hogy a manőver rendkívül gyorsan ment végbe. A partraszállt német haderők erőssége egy-két hadosztály. Ösel és Dagó szigetek elfoglalása

megfeszítja az oroszokat a Rigai öbölben domináló állásuktól és valószínűvé teszi, hogy az ellenség új vállalkozásokat hajt végre Hapoli irányában. A jelentés úgy végzi, hogy a Rigai öbölben lezajlott események visszahatással lehetnek a Segevolt melletti frontra, ahol a frontot meg kell változtatni, ott ahol az a Wenden-Walk vonalhoz közeledik. Vercherovszky tengerészeti miniszter visszatérve a főhadiszállásról, azonnal jelentést tett a kormánynak az eseményekről. A kormány elhatározta, hogy a honvédelem újraszervezésére mindent meg tesz.

Kopenhága. Az orosz hadsereget részben demobilizálják. Előbb negyven éveseké, azután harminchattól negyvenig és végül a huszonnyolctól harminchat éves korhatárokat bocsájtják el. Egy másik hír ezt a jelentést megcáfolja.

Drezda. A lipcei egyetem nőhallgatói elhatározták, hogy egy muníció gyárban munkát vállalnak.

mekek nevében is meleg köszöneteket fejezünk ki, egyben kérjük a jellekü embereket, hogy bennünket ezekben a nehéz időkben nehéz feladatunk megoldásában támogatni szíveskedjenek. Az izr. nőegylet elnöksége.

— Karácsonyi albumok Kerpelnél előjegyezhetők. 6787

MOZGÓKÉPSZINHÁZ.

* Az uzsorás, drámai szenzáció ma vasárnap az Erzsébet-mozgókínházban. A Nordisk film comp. filmgyár egyik legkiválóbb műfilmje kerül e címen bemutatásra, melyben egy gabona-uzsorás bűnös üzemeltet. Hogy féktelen énjait elérhesse, leányát a heregehez kényszeríti, de közben Landmann dr., aki felismeri a véna uzsorást és szemére veti régi bűnait. Az uzsorás látva, hogy terve nem sikerült, más módot keres annak keresztülvételére, de utóleri őt a sors nemzise, mert a gabonarakar egyik mély pincébe esik, ahol szörnyet hal a így szabadul meg tőle a sokat zaklatott szegény leány. — Csütörtökön Carló Wiettel a főszerepben Az ösvény című Nordisk-dráma kerül bemutatásra. 270

* Az Apolló jövő heti szenzációjáról. (A toprini nász és az „U. hajó hőse.”) Az Apolló-kínház a következő héten csupa nagyszabású filmet mutat be. A toprini nással, Csermely Gyula gyönyörű regényével nyitja meg a hetet az Apolló. A legkiválóbb magyar filmgyár dolgozta fel az érdekes regényt a darabban kiváló nevű magyar színészeket foglalkoztatott. A film elsőrangúan sikerült: azt a nívót érte el, amelyet a Nordisk-filmgyár képvisel. Szerdán a mozipiac jelenlegi legnagyobb szenzációjára, az „U. hajó hőse” kerül bemutatásra. Minden ember érdeklődéssel figyeli a német

tengeralattjárók izgalmas, elkéseredett harcát, a film története pedig a német diésőségnek eme élet-halál harcából van kitzakítva.

* Vigjáték-műsor vasárnap az Apollóban. Az Apolló vasárnapi publikumának sok derűben és kacagásban lesz része. A „Ki csókol meg?” című pompás Hella Moja vigjáték kerül vetítésre, amely pénteken és szombaton páratlan sikert ért el.

Elfoglalták a németek Ösel szigetét.

— Sajtó tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Flandriában változó erejű tűzérsgel tevékenység. Gyalogsági harcok nem voltak. A többi szárazföldi fronton nem történt fontosabb esemény. A hadsereg és flotta együttes vállalkozásával Ösel szigetén (Rigai tengeröböl) megvetették lábukat. (Ezt a szigetet az oroszok a háboru eleje óta nagyon megerősítették, mert Finnország bejáratát őrzi. A szerk.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A Leszámitolóbank tükeemelése. A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank részvényeseinek Madarassy-Beck Miksa báró elnöklése alatt tegnap tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy az intézet alapitőkéjét 62,500 darab egyenként 400 korona névértékű, az 1918. üzletév hasznában részecsedő részvény kibocsátása útján 25 millió koronával 90 millió koronára felemeli. A kibocsátásra kerülő részvényekből 58,500 darabra a régi részvényeseknek elővételi jog biztosítottik oly módon, hogy minden 25 darab régi részvény alapján 9 darab új részvény vehető át darabonként 620 korona kibocsátási árfolyamon, minden kamat-elzáró nélkül, a 4 koronát kitevő részvénybéllyeg a részvényt terhes. — Az elővételi jog e hó 15-től 20-ig bezárólag gyakorolható. A részvények elhelyezését az intézet üzletbarátaiból alakult konzorcium garantálja, mely ezuttal átveszi a kibocsátásra kerülő 62,500 darab részvényből a részvényeseknek elővételre fel nem ajánlott 4000 darab részvényt is.

— A zöldség, főzelék és gyümölcs új maximális ára. A zöldség, főzelék és gyümölcs-forgalmi intézőbizottság közli, hogy október 16-tól egészen 31-ig a következőkben állapította meg a maximális árakat kilónként: tök (fűsz) 60 fillér, tök (sütő) 50 fillér, káposzta 60 fillér, kelkáposzta 80 fillér, zöldbab és viaszbab 144 fillér, kalarabé 108 fillér, paradicsom 64 fillér, ugorka salátának 80 fillér, kovászoknak 40 fillér, ecetbe 55 fillér, aszali tenger (darabja) 20 fillér, zöldpaprika (darabja) 3—6 fillér, emberi étkezésre szánt fehér répa 60 fillér, sárgarépa 108 fillér, céklarépa 96 fillér, zeller 110 fillér, vöröskáposzta 70 fillér, fajalma 240 fillér, elsőrendű alma 145 fillér, másodrendű alma 116 fillér, rózsa alma 70 fillér, hulló alma 42 fillér, friss szilva 76 fillér, elsőrendű körte 200 fillér, másodrendű körte 165 fillér.

Gyengélkedés idején, különösen, ha a rosszullétet szorulás fokozza, a természetes „Ferenc József” keserűviz gyors és fájdalomtalan ürülést, kielégítő emésztést és kelő étvágyat hoz létre.

— Ruházottság alakítása. Budapestről jelentik: Egy rövidesen megjelenő kormányrendelet az összes ruházati cikkeket kivéve az árvizsgálóbizottságok hatásköréből. A ruházati cikkek minden ügyében két ruházati bizottság fog dönteni. Ez fogja megállapítani a ruha, cipő, kalap és fehérnemű árát is.

— Rekvirálják az összes pamutkészleteket. Egy fővárosi esti lap írja: A közeli napokban rendelet fog megjelenni az összes pamutárak lefoglalásáról. A nagy munka lebonyolítására a Pamutközpontra az országban mintegy száz kirendeltséget állít fel. A rendelet szerint pamutárakat ezentúl csak a hatóság közbejöttével szabad venni vagy eladni, még pedig a megállapított maximális árak mellett.

— Birtokcsere. Don Demeter eladta a Bethlen-utca 40. sz. házat 7200 koronáért Müller Nándor és nejének. — Högye Károlyné eladta az Edelsbacher-utca 11. sz. házat 27,000 koronáért Cs. Nagy Antal és nejének. — Várhegyi János és neje eladták az Illés-utca 126. sz. házat 6000 koronáért Ballanyán Elek és nejének. — Róth Zsigmond eladta a Flórián-utca 13. sz. házat 120,000 koronáért Hajdu Sándor és nejének. — Obstmayer András és neje eladták a Fácán-utca 2. sz. házat 14,000 koronáért Opletán István és nejének. — Özv. Hegéczy Mihályné és tulajdonostársai eladták a Botond-utca 10. sz. házat 9600 koronáért özv. Zubreezky Jánosnénak. — Boder Józsefné eladta a Purgly Lajosné-utca 6. sz. házat 6500 koronáért Buboka István és nejének.

Köszönetnyilvánítás. Az aradi izr. jótékony nőegylet által szegény leánytanulók felruházására szolgáló adományok érdekében kibocsátott felhívásra eddig a következő adományok érkeztek be: Goldschmidt Sándorné 100 K, Leopold Zsigmondné 100 K, Vörös Henrikné 100 K, N. N. (Csillag Lajosné által) 50 K, Schwartz Testvérek 40 K, Faragó Rezsóné egy kis szörme gallért muffai, Grünwald Samuné 18 pár harisnyát, Szabó Albertné öt pár harisnyát, 2 loden gallért, 1 téli kabátot, egy pár keztyűt, dr. Tolnai Jánosné 3 pár harisnyát. Amidőn e nemesszív adományokért a szűkölködő gyer-

FOG- tömések, aranyból, platína, arany és ezüst, amaigamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szápadlás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogak átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogszpecialistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszerrel van felszerelve, elég garanciát nyújtok, hogy még a legkégyesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megféléhessek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 767. szám.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Özvegy nyugdíjasnő. Illetékes helyre juttatjuk levelét. Az onnan kapott választ közöljük önnel.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi október 14-én, vasárnap Déltűntán három és fél óraker mérsékelt helyárakkal:

Legénybucsu.

Operette 3 felvonásban.

Rata fél 8 óraker rendez helyárakkal:

A. Bérlet.

A. Bérlet.

3 A kislány.

Nagy operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen jó férjem, Koch Samu elhunyt alkalmából köszönetünket nyilvánítjuk mindazoknak, kik a végtisztességgel megjelentek. A karszakszolgálat és különösen Stojákovits Milán elnök urnak szives fáradozásaiért.

7008

A gyászoló család.

Lámbeck János és fia „Első m. kir. szab. érekeposztó-gyára és temetés-rendező-vállalata” Arad.

Öz. dr. Holz Antalné assz. Joehmann Antónia a saját, ugyszintén az előírottak nevében is fájdalomtelt szívvel tudatja a forrón szeretett és felejthetetlen jó férj, illetve testvér, vő, sógor, nagybácsi és rokon

dr. Holz Antal,

községi orvos, th. járásorvos, máv. pályorvos, az ujaradi török kereszt-egylet körházi orvosa stb. folyó évi október hó 18-án reggeli 6 óraker, munkás életének 49-ik, zavartalan boldog házasságának 18-ik évében, rövid szenvedés és a halottas szentségek áhitatos felvétele után történt jobblétre szenderült. A felejthetetlen kedves halott földi maradványai folyó évi október hó 14-én délután 4 óraker fogtak Fő-ut 187. számú gyászházból, a római. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszéltetés után az ujaradi római. katolikus temetőben lévő sírholtban ideiglenesen nyugalomra helyeztetni. Az engedélytől szent-misé áldozat a boldogult lelki üdvéért f. évi október hó 15-én reggeli 9 óraker fog az ujaradi római. kath. plébánia templomban az egek Urának bemutatni.

Drága emléket mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

Ujarad, 1917. október hó 18.

Schneider Adámné assz. Holz Katalin, Schausz Péterné szül. Holz Borbála, testvérei. Schneider Adam, Schausz Péter, Joehmann Károly, Joehmann Károlyné szül. Mayworm Niaux, Holz Péterné, sógorai és sógoronő. Öz. Joehmann Károlyné szül. Dangl Mária, anyósa. Ugyszintén számos más rokon, jóismerős és jóbarát nevében is.

Tröster Popi és Terka a maguk és számtalan rokon nevében is mélyszéges bánattal tudatják, hogy forrón szeretett egyetlen fivérük,

Tröster Jenő

a szombathelyi motorgyár tisztviselője e hó 11-én rövid szenvedés után Budapesten alhunyt. Holtteremtét Aradra hozzattuk és e hó 15-én délután 3 óraker fogjuk az aradi izr. sarkert halottas házából örök nyugalomra kísérni.

Tröster Pülöp, Tröster Pülöpné assz. Frankfurter Rozsa, öz. Kovács Jakabné, szül. Weisz Paula nagyanyja, illetve nagynénje. Fonyó Dezső sógora. Fonyó Matyika, Fonyó Laci úrnak anyja il. letve öccse.

7002

Minden külön értesítés helyett.

3000 koronát fizetek

annak, aki 6 szobás tágas lakását 3 szobás lakással feloszeréli.

Telefon 10-48. 7008

Cím a kiadóhivatalban.

Kézzel szedett uradalmi fajalma kapható.

Érdeklődni lehet: 6086

Körösvölgyi Pálinkaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Géphimzónó,

ki a géphimzésben nagy gyakorlattal bír, magas fizetés mellett, azonnal felvétetik.

Ferenczi Janka

varrógép-üzlet, Temesvár, Bonnacs-utca 12. sz. 6386

Gőzölt búkkfadeszka és padló

valamint egyéb keményfa anyagok felvágva, kisebb és nagyobb tételekben, állandóan

kaphatók

pankótai fűrésztelepemen. Eladók fűrészport és vállalom mindennemű faanyag bérifűrészelését is.

Mahler Mihály,

Pankota. 4289

Bartháné kozmetikai műterme, Batthyány-u. 10.

Szépségápolás. Arcmasszage. Hajfestés

Szeplőt, mitesszert, hámlasztás által eltávolítok. Archánlasztást 1 óra alatt is eszszokok. Uregedő arcról ráncokat eltüntetek. Tanácsot és szerkeket vidékre is készséggel adok. Bartháné

4641

Oriási siker.

7291

Visszetaladónak, úgynökök, házalók- és vásárosoknak a legszebb selyemmel himzett

házi áldás

legújabb sikere. A királyi család stb. és már négy más minta, paspartouval minden nyelven. 42x52 cm. Károly király és Zita királynő életnagyságu széken himzett képei. Mindennemű szentképek paspartouval és szép himzéssel kapható. Minta utánvét mellett.

HugóJellinek

Strickerei-Fabrik Wien, VII., Lindengasse 55.

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ POTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányán drága citromot. Kellemes íze és jóságánál fogva felültmulja az eddig forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádéhoz egy kávés kanál, egy teához pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. Viszont-eltarúsítóknak nagy árengedmény. Képviselet:

Roth József, Heim Domokos-utca 3.

Főraktár: Arad, Deák Ferenc-utca. Földes gyógyszerárál szomben. Ugyeljünk a Herskovits névre. 6197

Gyomai hatáiban

1200 □-öles 300 hold

szántó földet,

megfelelő gazdasági épületekkel, Northon-kuttal felszerelve, rendkívül előnyös feltételekkel

ELAD

a Gyomai Takarékpénztár Gyomán, (Békésm.) 6936

„HUNGÁRIA”

RUM,

Likör, továbbá min. Pálinka denemli eszenciák és kompozitók a legjobbak. Ajánlja helyt Arad:

SZEMŐ ÁRMIO

áruügynökség és bizományi raktára Aradon. 251

Interurbán telefon 592 szám.

Apró hirdetések.

Különléle.

Gyereken, 6991 két kisebb szülő, nyugott tűzifának eperfák, eladók Bővetet a kiadóban.

Elvezetett a vasut állomásnál vagy a lovasut induló álmásánál egy fekete gyöngy ridikül, benne egy zsebkendő és egy kulcs. Becsületes megtaláló szép jutalomban részesül. József főherceg-ut 12. II. em. 7028

Nagy hadizembeh 6998 15-20.000 koronával tőrszét keresek. Biztos tőkebefektetés, nagy jövedelem. Társaság esetleg felmentéssel is járhat. Kövőbb felvilágosítást a kiadóhivatal nyújt.

Rüh és viszketegség elleni fehérr kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

Ellátás.

Park-vendéglőbe Luther Márton-utca 1. Izletes jó étkezést mérsékelt áron. Havi előfizetés mellett házon kívül is. 7016

Intelligens

uri családnál 2 leánya teljes ellátást nyorhet, zongora használatával. Cim a kiadóban 5005

Oktatás.

Könyvvezetés tanítását elvállalja méregképes könyvvezető. Cim a kiadóban. 7007

National ellenőrzőpénztárak visszavásárlása

Cégünk gyártmányait képező ellenőrző-összeadó pénztárakat, — amelyek a háborus helyzet következtében használaton kívül állanak — további interkedésig visszavásárolunk. National Registrar Kaszen G. m. b. H. Wien. VII., Siebenstern-gasse 31. 7249

Arad legrégibb kerékpár, varregép és Gramophon raktára. Villanyvillágítási vállalat.

Hammer Vilmos

műszerész Szabadság-tér 5-6. Telefon 96.

Veszek törött és használt gramofon lemezt K. 0.50 darabját. Gyedüllé képviselő a világ legjobb gyártmányú gépekből. Columbia és Irvingtonos legyű gramofonokból. Waffonrad kerékpárok és Pfaff varregépek, Saphirius „Pachefonok“, Pathe lemezek. Megérkeztek a legújabb felvételű operettek és népdalok, Király Vándorlól. Nagy raktár kerékpár alkatrészekből, gumiból és Acetylen lámpákból. Pontos kiszolgálás, jutányos árac. Nagy szakértő javító műhely. 2851

Földbirtokoknak

35 évre 7% annuitás teljes árfolyam, 50 évre 6% annuitás teljes árfolyam, 65 évre 4.85 annuitás 95% árfolyam, 85 évre 5.50 annuitás 90% árfolyam mellett, továbbá aradi házakra 50 évre 6% annuitás 98% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztéses és váltó kölcsönökkel folytatott valamennyi kisbirtokosok birtokait, házak eladását és parcellázását vállal.

Bonyhádi József

Arad, Kapa-u. 47., d. n. 2-től. Strétek és házak eladásra előjegyzve.

Keresünk

mielőbbi belépésre felsőkereskedelmi iskolát végzett fiatal segédkönyvelőt, vagy gyakornokot

Fizetési igényekkel ellátott pályázati kérvényeket kér a :: 6988

Tótkomlói Takarékpénztár, Tótkomlósa.

Viszketegséget,

sömör, rüh leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti

„BARRA ZSER“

Nincsen szaga, nem piszkál. Mindig eredeti pecsétetes Dr. Fleisch-félet kerjünk. Próba tégely 1.50 k., nagy tégely 3.—k. Csakdi tégely 9.—k. Kapható Aradon, Hajós Árpád gyógyszerlárcsarnok, Andrassy-ter 22. 7151

Egy millió korona

az esetleges főnyereménye az új állami magy. kir. első osztálysorsjátéknak. 50.000 nyeremény, egy jutalom, összesen

13 millió 160.000 korona.

Minden második sorsjegy nyer. Huzás november hó 10-én.

Table with 5 columns: Válasszon a számból, S2359, 1942, 20476, 98426, 13183, 96157, 84996, 92984

Az I. osztályú sorsjegy ára: 1/8 csak K. 1.50. 1/4 3.— 1/2 6.— 3/4 12.—

Sorsjegyeket utánvétellel, vagy befizetési lappal az összeszeg előzetes beküldése ellenében hivatalos jegyzék ingyen. ajánl az

Értékesítő és Kereskedelmi r-t.

sorsjegy osztálya. Budapest, Dorottya-utca 6. (Leszámitoló-bank). Megrendeléshez levelezőlap elegendő. Szétküldés a táborba is. 7155

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát

fizet annak, ki Bartilla-fogvizének használatát mellett, üvege 1-20 kor. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök. Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Plan Wien, X., Göthe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában. Aradon: G. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz., Hehs Vilmos, Batthyány-u., Hajós Árpád gyógyszerárban és Vojtek és Welsz drogueriájában. Vidékre — ahol nem kapható — küldök 7 üveget 8-40 K. bermentve. Kerjünk mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok felelőtlenül díjaztatnak. 4157

Ismeri ön már

a 100-as CSALADI

FEDÁK CIPOKREMET üvegtégelyben.

Egy üvegtégely a legnagyobb háztartásban is egy hónapra elegendő. Mindentüth kapható.

Tekintve a szállítás körüli nehézségeket, figyelemre méltó óhajtom a t. fogyasztó közönséget, hogy őszi és téli szükségletét már most beszerezni sziveskedjék. 7188

Vadász Zsigmond utóda

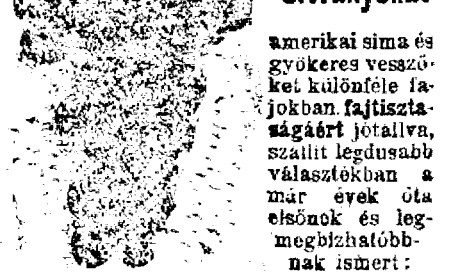
Budapest, V., Bálvány-utca 15. sz.

Felter Teréz

kozmetikai intézete Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Hajsziálak végleges eltávolítása. Vörös orr s kezelése, arcbőrnyálmasztás. Hajmosás, ondolálás, hajfestés Hanna festéssel, manicür. Szerek szétküldése vidékre is. 521

Szőlőoltványokat

amerikai sima és gyökerez vészölket különféle fajokban fajtisztságaért jótallva, szállit legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Kisküküllőmenti első szőlőoltvány telep. Tulajdonos: 6445.

CASPARI FRIGYES,

Medgyes (Nagyküküllő megye.) Tossák képes árjegyzéket kérni

Női- és férfi kalapok formázása és festése.

Értesitem a n. 6. közönséget, hogy férfi- és női kalapok festését, tisztítását és formázását a legújabb divatu formákra elvállalok a legszebb kivitelben és a legrövidebb idő alatt. Tisztelettel 6107

Mally Albert,

kalapos mester, Boros Béni-tér 23.

Értesítés.

Alólirott községi szeszfőzde a nagymélt. pénzügyminiszter ur 33702/IV. 1917. számú rendeletével Aradkövi, Gyorok, Kovászi, Maroscsicsér, Mondorlak, Öthalom, Szabadhely és Ujpanád községek körzetére központi szeszfőzde engedélyt nyorven, ezuton értesiti az érdekelt szőlőbirtokosokat, hogy szőlőtörköly termésük átvételét kiforrás után, azonnal megkezdi.

Az átvétel napjáról a termelők idejekorán értesítetnek.

Az átvétel sorrendjének megállapítása és méltányos beosztása végett, kerjük az érdekelt termelöket, hogy alólirott szeszfőzdevel (Gyorok, község-háza) levelezőlapon minél előbb tudassák:

idei törkölytermésük kb. mennyiségét és hogy hol (kolnában, udvaron, stb.) és mily tartányokban (kád, hordó, stb.) van elhelyezve.

Ezzel egyidejüleg kerjük bejelenteni, hogy szőlőtörkölyön kívül, mily terményeket és kb. mily mennyiségben kíván beszolgáltatni.

Gyorokon, 1917. október 12.

6987 Gyoroki községi szeszfőzde.

Elvállal mindennemű szobafestő, szobaképző, mázoló és cimfestő munkát, elsőrangú és modern kivitelben

CZEILER ISTVÁN
A R A D, Weitzer János-utca 8. szám.

Apró hirdetések.

Házasság.

Két gazdag urleány férjhez menne. Fényképek előnyben. „Arany” „Ezüst” jellegre. 7021

Levelezés.

„Sötétnek éjszakában” jellegre levél van a kiadóban 7011

Tisztelet.

Ki volna hajlandó három vigkedélyű, színhatár kedvelő, vidéki leányt szórakoztatni? Jellege: „Szóka”, „Barna”, „Fekete”. 6985

Unalagos

fess urleány, repülő vagy lovas tiszti ismereteket keresi. Leveleket a lapban jellege, „Destine” jellegre a kiadóba kerek. 7010

Elegáns urleány.

előkelő urleány diskret ismeretességét keresi. Leveleket a kiadóba „Téli esték” jellegre, a lapban jellege. 7009

Alkalmazást keres.

Intelligens

leány, ki a női divat és a női konfekció minden ágában több évi fővárosi gyakorlatlal rendelkezik, állást keres nov. 1-ére. Ajánlatokat „Fővárosi” jellegre a kiadóban. 6982

Középkorú nő.

hárvetendő állást keres, lehetőleg magános urhoz. Cim a kiadóban. 6990

Házvezetőnő

állást keres középkorú nő, tisztességes, idősebb urnál, esetleg plekóiára, azonnali belépésre. Ajánlatokat „Tisztességes” jellegre a kiadóba. 6972

Intelligens,

31 éves kat. nő, ki takarékosan főz, kert, barackot nevelésben jár, magyarul, németül és románul beszél, hárvetendő állást keres magános urnál, ahol családi bánásmódban részesülhet. F. Gy. né. 2788 Budapest, Rákóczi-ut 53, föld-z. 8. 6976

Alkalmazást nyer.

Megbízható,

hadmentes, gazdasági teendőkhöz jár, idősebb gazda, azonnali belépésre alkalmas nyar. Purgly Jánosnál Zimánd-ujfalu. 7001

Egy jókereső nő.

tanulónak ellátással, vagy fizetéssel felvéteti. Rothstein M. r. fűszer- és csomagtérlet, Szabadság-tér 3. 6940

Intelligens

deutsches Fräulein die ausschliesslich deutsch spricht und im Haushalte bewandert ist, wird zu 2 kleine Mädchen aufgenommen. Adresse in der Administration. 7018

Egy fiatal, hadmentes

kereskedőség, ki a vas-, fűszer- és rövidírtal szakmában jár és románul is beszél, azonnali belépést. Bienensock Sandor, Zám. 6947

Keresek

kisebb háztartásom részére tisztos középkorú nő mindenesnek, ki nyugalmat és megőcsölést talál. Cim a kiadóhivatalban. 6966

Gépek

teljesen hadmentes, ki gézek, villanytelep, nyersolajmotor, val mint az összes gazdasági gépek kezelésében és szakszere javításában teljesen járatos és tehetőleg autogépheggesztésben gyakoros a van, alkalmazást nyer január 1. belépéssel Vajda Zsigmond kunágot gazdaságában, u. p. Magyarbánszék. 6844

Portect

gyors- és gépirónó, ki németül is tud, azonnali felvételt aradi részvénytársaságnál. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6888

Cassorepa áradáshoz

megbízható, jól számoló egyönt keresek. Ajánlatok Farago Sándor intéző Battonya, intézőnk. 6984

Mósnárt,

vagy inkább mo-nárgépészt és egy fűtő keresek azonnali belépésre egy járattal gézmalomhoz. Kohn Jakab, Lippa. 6955

Keresetek

magánház részére szorgalmas, gyermektelen házaspár, vagy egyedülálló asszony házmesternék. Bővebbet Goldsornit Mikály cégnél, Boros Bánk-ut 24. sz. 696

Lakást keres.

Két-három

szobás lakás, mellékhely ségekkel, az Andrássy-tér közelében, két személy részre keresetek. „Szép lakás” jelleg alatt a kiadóban. 6994

Kiadó lakás.

Butorozott

kis udvari szoba, esztétiz ellátással azonnal kiadó. Salacz-u. 6 földszint 3 7015

Egy kálmán bejárata

butorozott szoba, villanyvilágítással azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 7000

Egy lépcsőházi

csinosan butorozott utcai szoba, fürdőszoba használattal, azonnal kiadó. Aulich-utca 2. sz. 7020

Hosszú utca

6. szám alatt egy két szobás lakás kiadó, minden hozzáférővel. 7613

2 szobás

utcai lakás azonnalra, egy 3 szobás udvari, november 1-re kiadó. Hasszinger-u. 5. szám. 6828

Vétel és eladás.

Bialigummi

jókarban lévő 2 darab külső, eladó. Deák Ferenc utca 29. 5005

Három

férfi télikabát és egy gépmangorló eladó. Megtekinthető délelőtt Apponyi-ut. 2., I. emelet 5. 6995

Zimánd-ujfalu

egy 8 méter széles, 20 méter hosszú befallazott szin, eladó. Bővebbet Vágóhid utca 4. 6973

Hús,

150 kiló, eladó. Cim Ardalan Octavian, Nadab, (Arad.) 6982

Natrán

kabátbélés, kifogastalan állapotban, több ruhanemű, eladó. Cim a kiadóban. 6980

Eladó

egy pár 3 és fél éves muraközi herélt 16. Boros gazdaság, Honczú. 6980

Eladók

ablakok, mangorló, gyalupa. Kőleány-u. 10. építkezésnél. Maltortórmelék ingyen oihordható. 6996

Eladó

egy új Erneman mozi-gép, minden hozzávalóval. Megtekinthető Vloasák Vendégház, Vinga. 6981

Ékelejek

gépezátnához felszerelve, készleten. Kovács Soma és Társa, gép- és műszaki áruk raktára, Arad. 7014

Válódó

Cubald mőhkasos védjeggyel ellátott szervezek érkeztek Hajek Antal utóáához. 7012

Egy jókarban lévő

üzletberendezés eladó. Érdeklődni lehet Haktér 21., Blauké. 7098

Eladó

fűszer-, rövid- és főzárú állványok. Cim Schwarz József, Nagykamarás. 7001

Prima

transzport hordók kaphatók Hartmann János utóáához Arad. Kazinczy-utca 8. szám. 7019

Lokomobilok magánjárók

való átalakításához szállítjuk az összes öntvényeket, tengelyeket, talplemezeket stb. Lokomobilokat magánjáró gézgepeket becserelek. Bővebbet: F. J. J. Testverek gőggyárában, Temesvár. 6039

Ruhafő-tékek

házi használatra kiváló minőségben kaphatók Braun N. A. test-ruhákra és vegyszertel eltköz gyárában, Arad, Boros Bánk-ut 7. szám. Ismeretlenül nagy árkedvezményben részesülnek. 6601

Bill-ó eke,

1200 méter drótkötéllal, horganykocsi 2 kötelelővel és 6 darab ravezve épülethez, eladó. Arad-anya, Gabor-düllő 2. szám. 6829

Eladó

lakatos szerzőmök, szinmotorok, sirceres t. magnegyűjtők, sziljkerek. Fácán-utca 6. 6843

Tétek,

tisz, lámpázott, eltevésre alkalmas. kapható darabonként 44 fillért. Heim Do mokos-utca 2. sz. és Forray-utca 8. szám alatt. Rosenberger és Társa. 6949

Eladó

jókarban lévő nagy kocsi, télikabátok, félruhák, felöltők stb. Cim a kiadó hivatalban. 6951

14 tő róka,

3 vadmacska tisztított bőr, eladó. Brszébet utca 4/b. 6979

Buterek adásvetele.

Ebedő, háló- és nappali szobaberendezés. Fa- és vasbutorok kaphatók Garai Károly butorizetében Arad, Asziasos Sándor-utca 5. sz. 2791

Karácsonyi album.

Rózsavölgyi, Bárd és Nádor-féle 1918-ra előjegyzésben már kapható Deák-utca zenemű- és könyvkereskedésében, Forray-utca. Telefon 902 4421

Fenyő-, dísz- és gyümölcsfa

csomók, riparia gyökeres és sima, építkezéshez nagyon nagyban és kis mélyben eladók. Bővebbet Deák Ferenc uca 29. Telefon 1124. 5331

Egy 25 méter magas

vasépítványú szélmotor és 3 méteres átlós és 6 gyfa kerítésoszlopok, tüskes acélsodrony, eladó. Deák Ferenc-u. 29. Telefon 1124. 6827

Központi aranyberailó.

A legfinomabb arany 14 K-ig, 18-as arany gramja 10 K-ig, 16-os arany gramja 9 K-ig, 14-es arany gramja 8 K-ig. Szin-arany és aranypénzeket a legmagasabb ártért veszek Brandos órá- és ókszerész, József főherceg-ut 12. (Lutheránus-templom mellett.) 5518

Nyers borkövet

minden mennyiségben vevő Irom Arnold Berossényi Miklós-utca 39. szám, telefon 194. szám. 6281

Ragymezőgöt

makói óriás, valamint petrezselyem és egyéb magvakat, ugyancsak edes nemesezerményeket, melyek csiraképesek gért, fajlisztaságért jellelősséget vállalunk, legelősebb napi áron szállítunk. Főingyveszt máximas, termát biaci áron adunk el. Arad-anya! Rézvénytársaság, Munkó. 6921

Ingatlan.

Gyereken,

a villamos közelében, 1000 hektónak való pince bérbeadó; ugyanott egy 5 holdas, jól termő szőlő, eladó. Cim a kiadóban. 6954

Eladó

Rákóczi-utca 5. számú bérház. 6993

Eladó

magánház, 2 szobás lakással. Wesselényi-utca 24. 6997

Dezód-utca 2, számú ház

eladó. 7017

Gál László-utca

8. sz. ház eladó. 7005

Eladó ház.

Gizella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kéztől eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Eladó

Határ-utca 9. számú bérház (szerb templom közelében). Vevő részére 3 szobás lakás biztosítva. László Sebő, Hosszinger-u. 5. sz. Telefon 747. 6353

Darajsnich u. 18.

számú ház, két utcára átjáró, szabad kéztől eladó. Megtekinthető a kiadóban. 6436

Videkéről beköltözökök

alkalmas, azonnal elfoglalható urház 7 nagy szobával, fürdőszobával, uszadék, szellőzhelyiségekkel, istálló és irodapülkettel, gáz- és villanyvilágítás Aradon, Fábán Gábor-utcaiban eladó. Bővebbet Halpern Miksa, Szabadság-tér 1. 6900

Eladó

Verbőczy-utcában szép hátelek. Direkt vevőket felvilágosítást ad a kiadóhivatal. 6944

Eladó szőlő

Belvárosban, két utcára nyitó, parcellázásra alkalmas, 25 %-ot földelmező szőlő, eladó. Felvilágosítást szivességhől Zombory fodrásznál, Forray-utca. 6956

15-15 katasztrális hold,

országút mentén, hosszabb bérletre keresetek. Cim János János kertész, Hindenburg-ut 18. 6957

Belvárosban,

Koszora-utca 1. és Darányi-tér 4. számú bérház, eladó. Értekezni Szabadság-tér 19. házmeisternél. 6959

Világoson,

a piactérhez közel, 2 hold csamegeifajokkal beültetett szőlő eladó. Dirich Ferenc, Világos. 6974

Heti betétek 1 koronás heti befizetésekkel 3 évi tartamra cca 200 korona visszafizetéssel az Aradi Hitelbanknál.

Ugyanott osztálysorsjegyek nagy számválasztékban már kaphatók a m. kir. osztálysorsjáték első osztályára. Huzás 1917. nov. 10. és 12.

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság, Salacz-u. 6. Telefon 462.

Nyomatott az Aradi Nyomda K.-T. rotációs gépen. Kiadótulajdonos: Aradi Nyomda K.-T.